

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ
METODICKÉ CENTRUM HUDEBNÍ FAKULTY

**Inspirace pro klavírní pedagogy při studiu vybraných etud
z Alba etud I, II (E. Kleinová, A. Fišerová, E. Müllerová)**

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Autor: Mgr. Jitka Mauricová

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Klokočnicková

Kurz: Současné trendy klavírní pedagogiky a hry instruktivní literatury

BRNO 2012

OBSAH

ÚVOD	3
1 ZÁSADY PRO OTEXTOVÁNÍ HUDEBNÍHO MATERIÁLU	6
2 METODICKÝ POSTUP PŘI PRÁCI S PÍSŇOVÝMI ETUDAMI.....	11
3 PÍSŇOVÉ ZPRACOVÁNÍ ETUD	13
3.1 Album etud I. díl	13
3.1.1 Etuda č. 1 – Táta spí	14
3.1.2 Etuda č. 2 – Duhové čarování	15
3.1.3 Etuda č. 13 – Přání	17
3.1.4 Etuda č. 14 – Mraveneček	19
3.1.5 Etuda č. 16 – Starosti	21
3.1.6 Etuda č. 18 – Kuřátka	21
3.1.7 Etuda č. 20 – Houpačka	23
3.2 Album etud II. díl	25
3.2.1 Etuda č. 1 – Strašidelný hrad.....	25
3.2.2 Etuda č. 2 – Letní pohoda.....	26
3.2.3 Etuda č. 4 – Papírový drak.....	27
3.2.4 Etuda č. 7 – Dobré ráno od maminky.....	29
3.2.5 Etuda č. 15 – Letuška.....	30
3.2.6 Etuda č. 17 – Přijel cirkus.....	31
ZÁVĚR	32
LITERATURA A PRAMENY	33

SEZNAMY34

PŘÍLOHY37

ÚVOD

„Dojmy z hudebního dětství jsou v paměti uloženy navždy.“

Taťána Borisovna Judovina-Galperina

V moderní klavírní pedagogice je často řešena problematika zadávání technických cvičení a etud. Zadávat žákům technická cvičení? Určitě ano, klavírní technika je prostředek k vyjádření určité zvukové představy. Otázka je, jakým způsobem zadávat technická cvičení a jak je vlastně cvičit. Není sporu o tom, že je nežádoucí cvičit techniku pro techniku. Ani ze cvičných etud se nesmí vytratit hudba! Téma mé závěrečné práce zní: Inspirace pro klavírní pedagogy při studiu vybraných etud z Alba etud I, II (E. Kleinová, A. Fišerová, E. Müllerová). Album etud, sestavené a revidované kolektivem tří autorek – Eliškou Kleinovou, Alenou Fišerovou a Evou Müllerovou, je u nás v oblasti etud stále základní instruktivní literaturou elementární klavírní pedagogiky. Bohužel někdy jsou žáky tyto etudy považovány za „nutné zlo, za nudný dril“. Ale proč vlastně? Vždyť obsahují tolik krásných melodií. A je jen na nás, na klavírních pedagozích, jak dětem setkání s etudami zprostředkujeme. Ve své závěrečné práci se snažím učinit dětem vybrané etudy z Alba etud I¹, II² přístupnější. Jedná se tedy o etudy určené především mladším žákům, kterým se lépe daří vystihnout hudební výraz s nabídnutou mimohudební představou. Etudy jsem opatřila příběhem, textem, obrázkem a úkoly, které by měly učiteli usnadnit rozbor skladbičky. Takto upravené etudy proto nazývám písňovými etudami, neboť jsem je vlastně přetvořila do podoby jakési písničky.

Mé písňové etudy nevznikly ze dne na den. Když jsem před šesti lety začala učit své první žáky, zcela přirozeně jsem se potýkala s jistým ostychem, nezkušeností a pochybnostmi o kvalitě své pedagogické práce. Studovala jsem metodické materiály a hluboce se zamýšlela nad správnými metodickými postupy. V roce 2009 jsem

¹ KLEINOVÁ, Eliška, FIŠEROVÁ, Alena, MÜLLEROVÁ, Eva, *Album etud I*. 10. vyd. Praha : Editio Supraphon, 1968.

² KLEINOVÁ, Eliška, FIŠEROVÁ, Alena, MÜLLEROVÁ, Eva, *Album etud II*. 9. vyd. Praha : Editio Supraphon, 1968.

zahájila studium v Metodickém centru Hudební fakulty Janáčkovy akademie múzických umění v Brně a prostřednictvím rozborů záznamů mých vyučovacích hodin jsem objevovala své slabé a silné pedagogické stránky. Mgr. Pavlíně Klokočnickové vděčím za mnohé cenné rady a podněty, na základě kterých se stále snažím zlepšit vlastní výuku. K nim patřila i rada, abych žákům při výuce více zpívala. Zkusila jsem to a zjistila jsem, jak velmi to žákům pomáhá při vyjádření hudební představy. Od zpěvu na základní slabiky jsem se dopracovala ke zpěvu textu odpovídajícího charakteru skladby. Dnes již v hodinách zpívám zcela přirozeně a pokud je to v dané situaci žádoucí, tak poměrně často. Na základě předebrané skladby nejprve společně s žákem navrhujeme téma skladby (charakter, příběh, název apod.) a posléze již zpívám otextovanou písničku. V první fázi se text samozřejmě nerýmuje a řídím se důležitějšími aspekty, o kterých budu v práci také hovořit. Předložené písňové etudy jsou však již opatřeny promyšlenými verši.

Ve své závěrečné práci předkládám první sérii písňových etud (z Alba etud I), které mám již se svými žáky zpracované a ověřené. Zde ukazují konečnou podobu etud, ke které by mohl učitel dospět, bude-li hudební materiál ve spolupráci se svým žákem přetvářet do písňové podoby. Protože se mi práce s písňovými etudami velmi osvědčila a moji žáci je výborně přijímají, budu ráda, pokud osvěží klavírní výuku i dalším kolegům, kteří si případně mou práci přečtou. Druhá série etud (z Alba etud II) už má sloužit jako základ pro další práci učitele. Tyto etudy jsou otextované a připravené na doplnění obrázkem, na jehož podobě by se měl podílet sám žák.

Na dalších etudách stále pracuji a doufám, že tato závěrečná práce je jen prvním krokem ke zpracování systematického kompletu Alba etud. Cílem mé práce je inspirovat klavírní pedagogy k hlubší práci s hudebním materiálem, který nemusí být jen „notami na papíře“. Každé skladbičce, byť jednoduché, můžeme společně s žákem vtisknout příběh, obsah, obrázek, život... Začínám u etud z Alba etud I, II, ale tento princip přetváření hudebního materiálu na písničku můžeme použít u jakékoliv skladby, například u cvičení z probírané klavírní školy atd. Má práce nemá přinášet jen hotové zpracované etudy, ale má také vést učitele k aplikaci použitého principu písňového zpracování na další hudební materiál. Mé poznatky by měly přispět k obohacení a zkvalitnění elementární klavírní výuky.

Závěrečnou práci jsem rozvrhla do tří kapitol. V první kapitole se budu věnovat zásadám pro otextování hudebního materiálu. Popíši své postupy, ale také připomenu již platné obecné momenty, na které by učitel při opatření melodie textem neměl zapomenout. Druhou kapitolu věnuji metodickým pokynům pro práci s mými písňovými etudami. Stěžejní část mé práce spočívá ve třetí kapitole, ve které představím vlastní písňové zpracování etud z Alba etud I, II a jejich detailnější rozbor. V příloze pak budou přiloženy jak etudy s obrázky, tak obrázky samotné. Obrázky předkládám v barevné i černobílé verzi, pro praktické použití. Učitel nemusí mít vždy k dispozici barevnou tiskárnu a žáci si mohou obrázky sami vybarvit. Pro děti je také výhodná práce s větším notovým textem, proto přikládám i otextované etudy většího formátu. V tomto případě lze etudu doplnit obrázkem vytištěným zvlášť.

1 ZÁSADY PRO OTEXTOVÁNÍ HUDEBNÍHO MATERIÁLU

Zpěv učitele ve výuce může být přínosný z několika hledisek. V první řadě pomáhá utvářet žákovi **zvukovou představu**. Již v roce 1927 se německý klavírista a hudební psycholog Willy Bardas věnoval souladu zvukové představy s reálnou interpretací. Ve své publikaci *Psychologie klavírní techniky*³ hovoří o možných problémech pianisty, který nebyl při cvičení zvyklý řídit se zvukovou představou⁴. Bardas přikládá zvukové představě zásadní význam. Podle něj není cílem cvičit technický problém do dokonalého mechanického zvládnutí, naopak je potřeba se při cvičení soustředit na zmiňovaný soulad zvukové představy s výslednou interpretací. Bardas říká: „V tomto směru je třeba pokračovat, dokud při pohybu, který více či méně vede k danému cíli, nevznikne zřetelný svalový pocit a dokud se nevytvoří pevné spojení mezi zvukovou představou a svalovým cítěním. Toto spojení se v průběhu času upevňuje a pak samotná zvuková představa postačí k vyvolání odpovídajícího svalového pocitu.“⁵

V neposlední řadě si myslím, že pro děti bude mnohem přijatelnější, když jim v hodině předložíme písničku s lákavým názvem. Označení „etuda“ totiž bývá pro žáky příliš abstraktní a neuvědomí si, že může jít o skladbu výrazovou a velmi zajímavou.

Etudy pro otextování jsem si vybírala podle několika hledisek. Melodie etudy by se měla dobře zpívat, tzn. bude zapsána ve **vhodné hlasové poloze**. Pro dětskou pěveckou interpretaci se také nehodí velké intervalové skoky. U etud, které z podobných důvodů nejsou vhodné pro zpěv, zvolíme jiný způsob zpracování – např. jen rytimizace textu bez melodie. V této práci se však budu věnovat jen etudám, které pro otextování naopak vhodné jsou. Jelikož se jedná o etudy nižší technické obtížnosti, dá se předpokládat, že budou určeny mladším žákům. Z toho jsem také

³ BARDAS, Willy. *Psychologie klavírní techniky*. 1. vyd. Brno : Lynx, 2002. 63 s. ISBN 80-902932-9-8.

⁴ Tamtéž. s. 8 - 9.

⁵ Tamtéž. s. 7.

vycházela při tvorbě textů. Pro starší žáky bychom samozřejmě použili texty odpovídající jejich věku a mentální úrovni.

Prvním důležitým kritériem, ze kterého vždy vycházím při tvorbě vhodného textu k hudebnímu materiálu, je **charakter hudby**. Na základě nálady skladby si rámcově stanovím obsah textu. Přitom si všímám všech **hudebně vyjadřovacích prostředků**, jakými jsou melodika, metroritmika, tempo a agogika, harmonie a tonalita, barva zvuku, dynamika, hudební forma a faktura.⁶ Bude nepřirozené, pokud durová rychlá píseň s krátkými rytmickými hodnotami ponese smutný text. A naopak, chceme-li žákovi na mollové etudě demonstrovat charakter mollového tónorodu, bude proti přirozenosti opatřit takovou etudu veselým textem. Že je důležité definovat si u každé skladby jednotlivé hudebně vyjadřovací prostředky doložím na vlastním příkladu. Původní, spontánně vzniklý, text k Etudě č. 13 – Přání z Alba etud I (viz kapitola 3.1.3) začínal slovy: Sluníčko zapadá za hory v dál... Jak si ale všimneme v notové ukázce 1, melodie zde stupňovitě stoupá. Bylo by tedy hudebně nelogické použít příměr zapadajícího slunce. Text v tomto případě musel být opraven, aby začínal slovy: Sluníčko vychází...

Notová ukázka 1: Úryvek Etudy č. 13 – Přání (Album etud I) s nevhodným textem

Andante

⁶ Vycházím z knihy: KYSLÍKOVÁ, Anežka, HONS, Miloš, KYSLÍK, Jan. *Hudebně vyjadřovací prostředky a jejich pedagogická interpretace*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 1999. 129 s. ISBN 80-7044-250-6.

Se stanovením obsahu textu souvisí i vymyšlení názvu skladbičky. Oba tyto úkoly provádím ve spolupráci s žáky. Přímo v hodině se s žákem radím o náladě etudy a rozebíráme pocity, které v nás etuda během poslechu vyvolává. Děti většinou okamžitě reagují svými nápady a je dobré z nich vycházet. Dítě si tak od samého počátku seznámení se skladbou utváří vztah k dílu a je motivováno faktem, že se podílí na vzniku písničky, kterou následně interpretuje. To vše přináší žákovi ještě více radosti. Zaměstnám-li žáka při poslechu podobnými otázkami, jakými jsou: „O čem myslíš, že je tato skladba?“, „Co uvidíš, když teď zavřeš oči?“, „Jak by se tato skladba mohla jmenovat?“, „Jakou náladu vyjadřuje tato skladba?“, vedu tím žáka k **aktivnímu poslechu**. Potřebuji-li s žákem pracovat více analyticky do hloubky, doplním rozbor charakteru skladby o společné vysvětlení PROČ (např.: „Proč je tato skladba tak veselá?“). Nebojíme se ani osobního zabarvení textu etudy. V takovém případě může žák etudu s úspěchem interpretovat i na třídní besídce, kde sklídí navíc žádoucí uznání celé rodiny. Příkladem je Etuda č. 1 – Táta spí z Alba etud I. Jak budu hovořit v kapitole 3.1.1, tato etuda nesla původně název Táda spí. Celou koncepci obsahu etudy vymyslela má žákyně, jejíž bratr Tadeáš v této písničce spí. Varianta „Táta spí“ vznikla až následně pro obecné použití s ostatními žáky.

V další fázi zpracování skladby již volím konkrétní slova, jimiž podkládám jednotlivé tóny. Při tom je však nutné dbát několika důležitých zásad, a to především **korespondování textu s rytmem!** Důsledně dbáme na to, abychom dlouhou rytmickou hodnotu nepodložili krátkou slabikou. Prof. Alena Vlasáková ve své publikaci *Klavírní pedagogika*⁷ v této souvislosti upozorňuje na některé české materiály obsahující nesrovnalosti mezi textem a hudbou typu: „Sedí liška pod dubem“ a říká: „Slovní text jako obdoba rytmizace je v dětském vyučování nezastupitelný, ale musí být adekvátní.“⁸ Podložený text nám zároveň pomůže reprodukovat i složitější rytmické útvary. V případě tečkovaného rytmu si však opět dejme pozor na možné chyby. Jak uvádí prof. Vlasáková: „V tomto případě je možné si pomoci podloženým textem, ale tentokrát ne takovým, ve kterém jedna slabika

⁷ VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika (První kroky na cestě ke klavírnímu umění)*. 2. přeprac. vyd. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2003. 172 s. ISBN 80-7331-005-8.

⁸ Tamtéž. s. 82 – 83.

odpovídá jedné notě (např. táta, prázdniny, atp.), ale textem, ve kterém delší hodnotě odpovídají tři slabiky a kratší hodnotě jedna (např. kopretina, kopretina kvete, atp.)⁹ Pokud přizveme žáka, aby vedle stanovení tématu etudy předložil i konkrétní text, je nutné v této fázi žákovi značně pomáhat. Většinu žáků, se kterými jsem na písňových etudách pracovala, dělalo velké obtíže vymyslet konkrétní text a také velmi často podkládali delší rytmické hodnoty krátkou slabikou. Osobně nechávám žákovi velkou volnost při volbě tématu skladby a dále při samotném otextování skladby už předkládám vlastní nápady, pro schválení žákem.

Pokud je to možné, tvoříme rýmující se verše, vede to k lepšímu zapamatování textu a podpoří to i celkovou libozvučnost textu. Využívat můžeme i zvukomalebných prostředků. Přitom si stále všímáme i výše zmiňovaných hudebně vyjadřovacích prostředků. Rozhodně neopomeneme ctít **hudební formu**. Často se v etudách setkáme s malou písňovou formou třídlílnou a – b – a. V tom případě je vhodné použít stejný text pro část „a“ i v závěru etudy, jak je tomu např. v Etudě č. 2 – Duhové čarování z Alba etud I (viz kapitola 3.1.2). Podpoříme tak rozvoj cítění formy.

V neposlední řadě bereme ohled i na **emocionální stránku** textu. Je vhodné, aby obsah textu byl optimistický nebo alespoň radostně zakončený (např. Etuda č. 16 – Starosti z Alba etud I, viz kapitola 3.1.5). Mysleme na to, že mnohé z dětí jsou velmi citlivé a rozhodně nedopustíme, aby takový žák odcházel z hodiny v ponuré náladě. Melancholické etudy využijeme pro zklidnění hyperaktivního dítěte. Naopak melancholické nebo flegmatické dítě se snažíme aktivizovat etudami svižnými s radostným textem. O dalších aspektech osobnosti žáka v souvislosti s výběrem hudebního materiálu hovoří Milan Holas v kapitole 2.2 ve své publikaci *Hudební pedagogika*¹⁰.

Texty, se kterými se dítě setkává, by měly být kvalitní a pokud možno by měly zahrnovat ještě další rozměr, nejen hudební. Stále častěji se setkáváme s žáky, kteří

⁹ VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika (První kroky na cestě ke klavírnímu umění)*. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2003. s. 82.

¹⁰ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. 1. vyd. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2004. 125 s. ISBN 80-7331-018-X.

v důsledku vlivu dnešní společnosti více než u knihy sedí u počítače. Je nutné s tímto fenoménem moderní doby bojovat a alespoň pomocí textů, se kterými se žák setkává ve škole, obohacovat slovní zásobu dítěte. Co nejvíce si s dítětem povídáme a snažíme se rozvíjet emocionalitu dítěte. Do textu můžeme zahrnout i morální poučení nebo zamyšlení.

2 METODICKÝ POSTUP PŘI PRÁCI S PÍŠŇOVÝMI ETUDAMI

U již hotových písňových etud použije učitel ve výuce v zásadě stejný postup, jako při jejich vzniku, jak o tom hovořím v kapitole 1. Nejprve **seznámíme dítě s náladou skladby**, s jejím charakterem a obsahovým námětem. **Zpíváme** dítěti písničku a učíme se ji. Společně si přečteme příběh písničky, uvedený v textu pod etudou, nebo s příběhem dítě sami seznámíme vlastními slovy. To vše musí být ve spojení s poslechem, nejlépe s opakovaným poslechem. Abychom dítě aktivizovali, položíme ke každému poslechu jinou otázku – úkol. Můžeme vycházet z úkolů, které jsou uvedené v textu pod etudou. Tyto úkoly ale nemusí být jen slovní povahy („Je melodie smutná nebo veselá?“), ale také pohybového charakteru („Vyjádři pohybem ruky vedení melodie.“). V této první fázi seznamování s etudou hovoříme s dítětem také o jeho pocitech, které v něm skladba vyvolává a ptáme se ho např.: „Myslíš, že malíř v obrázku přesně vystihl náladu skladby? Pokud ne, co bys namaloval ty?“

Text a melodie písně se pak může stát prostředkem pro rozvoj celkové hudebnosti dítěte. Mluvím nyní o **rytmickém cítění, hudební pulsaci a o cítění hudební fráze**. Postupovat můžeme podobně, jak popisuje prof. Alena Vlasáková v publikaci *Klavírní pedagogika* v kapitole III. 1.¹¹ Po důkladném poznání písně žák chůzí vyjadřuje takt, zároveň tleskáním doby a slovně rytmus. I při této činnosti dbáme na správný způsob přednesu textu. Nebudeme slabikovat, ale jak říká prof. Alena Vlasáková: „Děti by měly zpívat slova a věty s jasným cítěním těžkých a lehkých dob, a s „neodsekávanými“ slabikami, aby se netříštila jejich představa hudební fráze.“¹² K tomu je potřeba žáky vést, čili předzpívat v hodinách správným způsobem, aby se žák snažil náš zpěv napodobit.

Je-li žák již seznámen s obsahem etudy a má-li již vytvořenou zvukovou představu, začneme s **nácvikem etudy**. Osobně preferuji samostatnější způsob práce

¹¹ VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika (První kroky na cestě ke klavírnímu umění)*. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2003. s. 73 - 81.

¹² Tamtéž. s. 79.

žáka a dávám žákovi v hodině dostatek času, aby sám z notového zápisu přečetl noty, prstoklad a další hudební značky. Pokud se již žák orientuje v notovém zápisu etudy, dále se věnujeme **analytické práci** a pokračujeme v plnění úkolů popsaných v textu pod etudou nebo úkolů vlastních (hudební forma, tónorod, stoupající a klesající melodie apod.). Vždy se ale bude jednat o úkoly spojené s poslechem. Podle osobnosti žáka můžeme některé úkoly ponechat až do další hodiny. Nezapomeneme však dbát na všechny dnes obecně platné metodické zásady, mám na mysli především zásadu: „Dítě potřebuje vše nové nejprve prožívat, pak poznávat.“¹³

Žák z první hodiny seznamování s novou etudou odchází s jasnou **obsahovou i zvukovou představou** a se schopností zahrát námi zadaný úsek etudy zvlášť. V ideálním případě žák dokáže písničku plynule zazpívat nebo správným způsobem rytmicky přednést. V etapě nácviku etudy žákovi při hře zpívám, zpívat může i žák. Ale z vlastní zkušenosti vím, že někteří žáci před učitelem zpívat nechtějí, stydí se nebo neradi zpívají. Ač jde o výjimečné případy, takové dítě do zpěvu nenutím a zpívám sama. Pozor ale, zpěv při hře aplikujeme pouze v počátcích nácviku etudy. Zpěv nám zde pomůže pro vytvoření zvukové představy nebo pro přesnější rytmickou interpretaci. Také prof. Alena Vlasáková poukazuje na slovní texty jako na pomocníka při překonávání metro-rytmických problémů.¹⁴ Zejména nám ale text a pauzy spojené s nádechem pomáhají k pochopení vedení hudební fráze a artikulace. **Ovšem včas od zpěvu upustíme a necháme žákovi dostatek prostoru pro sluchovou kontrolu vlastní hry.** Motivovat ho můžeme např. slovy: „A teď necháme zpívat klavír.“, „Budeme teď poslouchat, jak zpívá klavír.“ apod. K etudě přistupujeme jako k jakékoliv jiné přednesové skladbě, tzn. snažíme se vyjádřit hudební myšlenku, věnujeme se hudebnímu výrazu a stále se opíráme o zvukovou představu.

¹³ VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika (První kroky na cestě ke klavírnímu umění)*. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2003. s. 69.

¹⁴ Srov. Tamtéž. s. 70.

3 PÍSŇOVÉ ZPRACOVÁNÍ ETUD

Při tvůrčím procesu vzniku písňové etudy musí být samozřejmě hlavním činitelem učitel, ale rozhodně je žádoucí, aby se na vzniku etudy podílel i sám žák. Každý žák je svébytnou osobností, se svými pocity, názory, zkušenostmi apod. Proto se zcela přirozeně může stát, že pod stejnou etudou budou dva rozdílní žáci vidět odlišný námět, obrázek, představu. Nechme žáka, ať má možnost podílet se na konečné podobě skladby, kterou hraje. Domnívám se, že pokud si žák při poslechu etudy představuje rozbouřené moře, lépe vystihne danou hudební představu při samotné hře, necháme-li ho si představovat ono rozbouřené moře, než když mu vnutíme vlastní představu bouřky v lese. Kapitola 3 přináší etudy s daným námětem. Učitel může tento námět buď použít, nebo se jím pouze inspirovat.

3.1 Album etud I. díl

Může se stát, že se setkáme s žákem, který na naše otázky týkající se nálady skladby bude jen krčit rameny a nebude příliš komunikativní. Sama se s těmito žáky setkávám, byť jsou v menšině. Může to být způsobeno hned několika faktory. Žák může mít nedostatečně rozvinutou fantazii. Problém může být i ve vzájemné komunikaci a v samotných vyjadřovacích schopnostech žáka a jeho slovní zásobě. Často žák jen nemá svůj názor, je zvyklý informace přijímat, ale méně již aktivně zapojit myšlenkové procesy. Mnohdy stačí žákovi pomoci tím, že mu nabídneme na výběr z několika kontrastních možností. V takových případech pomůže, máme-li již k dispozici zpracované etudy s obrázkem a textem. To se týká mých etud z Alba etud I. Již hotové zpracování písňových etud přivítá ale i učitel začínající nebo méně kreativní. Někdy nám v delší práci na etudě brání i časové důvody. Vždy je tedy praktické, mít zásobárnu zpracovaných písňových etud pro rychlé použití a také si nově vznikající písňové etudy uchovávat pro budoucí žáky.

3.1.1 Etuda č. 1 – Táta spí

Písňová etuda č. 1 (viz notová ukázka 2, 3) vyžaduje **zpěvné vedení melodie v pravé ruce**. Text etudy tedy koresponduje s melodií pravé ruky. Melodie se žákům dobře zpívá, je psána v pětitónovém rozsahu. Já osobně zpívám o dvě oktávy níž, od h, ovšem žáci jsou schopni zazpívat melodii i od h¹ – podle hlasových možností konkrétního žáka. Při zpěvu dbáme na **rozlišení hudebních frází**, vedeme žáky k nádechu před zpívanou frází (po 2. taktu apod.). Na konci písně přirozeně zpomalíme (tento moment lze využít k vysvětlení a zapsání značky pro ritardando). Protože se jedná o melodii klidnou až lyrickou, přirovnáme ji ke spánku. Příběh etudy vznikl ve spolupráci s žákyní, která si při hře představovala spícího bratra Tadeáše. Původní motivační text zněl takto: „Malý Tadeáš je po nemoci a po obědě si zdřímne. Maminka je ráda, protože spánek je pro děti velmi zdravý.“ Jméno Tadeáš však ostatním žákům nemusí být blízké a proto přikládám také notovou verzi „Táta spí“. Děti mohou ale sami vymýšlet, kdo v písničce spí, případně si vytvoří vlastní obrázek. Písňové zpracování etudy nalezneme v příloze 1, větší notový formát pak v příloze 2, obrázky v příloze 3 a 4, notovou variantu „Táta spí“ v příloze 5.

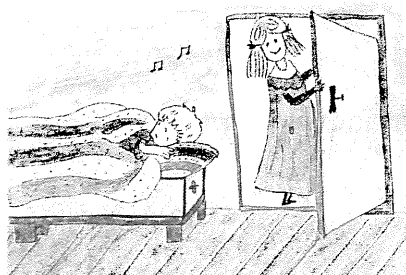
Notová ukázka 2: Písňové zpracování Etudy č. 1 – Táta spí (Album etud I)

Etuda č. 1 – Táta spí

Modérno

V. Říhová

Tá - da spí, Tá - da spí,
ne - smíš ho - vzbu - dit, co - mu - si klid - mít,
Tá - da spí, Tá - da spí,
ne - chá - me Tá - de - a po - klid - ně spít.

- Malý Tadeáš právě umí. Maminka je ráda, neboť spánek je velmi zdravý. Ne rodu se říká, že spánek je pro děti velmi zdravý.
- Tadeáš trochu vyváděl v noci. Maminka (jako učitelka) ho uklidnila, že spánek je velmi zdravý.
- A co bylo dál - probudil se Tadeáš nebo se otáčel na druhý bok a zase rychle usnul?
- Zkuste si klidně říci, aby Tadeáš nevyváděl.

Notová ukázka 3: Notová verze Etudy č. 1 – Táta spí (Album etud I)

Etuda č. 1 – Táta spí

Moderato

V. Říhová

Tá - ta spí, tá - ta spí,
ne - smíš ho - vzbu - dit, on - mu - si klid - mít,
Tá - ta spí, tá - ta spí,
ne - chá - me ta - tín - ka po - klid - ně spít.

3.1.2 Etuda č. 2 – Duhové čarování

Etuda č. 2, kterou jsem nazvala „Duhové čarování“¹⁵, přináší několik zásadních momentů pro práci s žákem. V první řadě se zaměříme na **jasné vedení frází v melodii**. Motivujeme žáka k samostatnému zakreslení frází do notového zápisu a také zpěv textu písně musí vést k zřetelnému vyjádření začátku a konce fráze. Pomůžeme si přirovnáním frází k větám, které oddělujeme nádechem a v textu tečkou. Já s žáky znázorňuji vedení fráze také pohybově, v tomto případě pohybem paže. Ruka velkým obloukem ve vzduchu „obkresluje“ obrys duhy, přičemž dbáme na plynulý pohyb paže. V místě vrcholu fráze dosáhneme na pomyslné sluníčko. Chůze nám pak pomůže skladbu připravit i po metrrytmické stránce.

Etuda má **malou písňovou formu třídlnou a - b - a'**. Využijeme této přehledné formy pro další práci s hudebním materiálem. Taktéž text písně kopíruje dané hudební schéma. Všechny části zpíváme ve stejné hlasové poloze - čili část „a“ zpíváme od e¹ (o oktávu níž oproti notovému zápisu), část „b“ zpíváme od h (v původním znění). S žákem se můžeme zamyslet i nad výškou melodie uvedené v části „a“ (dvoučárkovaná), která je blíže duze na obloze, zatímco melodie v malé oktávě v části „b“ v levé ruce má blíže k řece na zemi.

I v tomto případě, kdy nálada skladby je daná, lze do určité míry měnit její charakter v náladových hrách, které s žákem budeme provádět. Žák si například může tahat zadání nálady skladby na kartičkách („zahraj skladbičku, jako bys kreslil veselou barevnou duhu“, „zahraj skladbičku, jako bys kreslil smutnou šedou duhu“ apod.). Staršího žáka můžeme seznámit se základními barvami barevného spektra (červená, oranžová, žlutá, zelená, modrá, fialová) a využít tento moment jako základ pro další improvizaci. Výborným motivačním poslechem je cyklus klavírních črt Jiřího Vřešťála *Paleta (Modrá, Bílá, Ružová, Žlutá...)*.

¹⁵ Viz notová ukázka 4. Originální písňové zpracování etudy nalezneme v příloze 6, větší notový formát v příloze 7, barevný a černobílý obrázek pak v příloze 8 a 9.

Notová ukázka 4: Písňové zpracování Etudy č. 2 – Duhové čarování (Album etud I)

Etuda č. 2 - Duhové čarování J. Blatný

Allegro moderato

mf Po - di - vej na vel - kou du - hu, vy - kou - zlí bar - vy jas - ně.

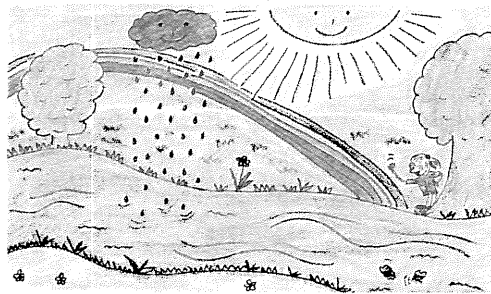
Vy - ča - ru - je v mod - řem ne - bi sa - mé bar - vy pře - krás - ně.

mf Vln - ky ta - ke kres - li ob - raz, krás - ný ob - raz v fe - ce snů.

Prv - ní vln - ka, dru - há vln - ka, po - slou - chej a chvi - li stůj.

mf Po - di - vej na vel - kou du - hu, vy - kou - zlí bar - vy jas - ně.

Vy - ča - ru - je v mod - řem ne - bi sa - mé bar - vy pře - krás - ně. pře - krás - ně *p*

- Anižka si vyšla na procházku, ale netušila, že jí přepadne letní déšť. Nevadilo jí to však, protože byl krásný letní den. Za odměnu se jí na obloze ukázala barevná duha. Už jsi viděl duhu? Duha se objeví, když prší a zasvítlí sluníčko. Zaspívej si první řádek a „nakresli“ pohybem ruky velkou duhu. Zkus zahrát tak, jako bys kreslil duhu!
- Dokresli duhu a vlnky v celé písničce podobně, jak je to naznačeno v prvním řádku.
- Písnička má tři části – o duze, o vlnkách a opět o duze. Učitel Ti zahraje celou skladbičku. Poznáš, kde se znovu vrací téma duhy?

3.1.3 Etuda č. 13 – Přání

Rozhovorem o dětských přáních a o konkrétním přání našeho žáka začíná seznámení s písňovou etudou č. 13 z Alba etud I (viz notová ukázka 5). „Nejen děti, ale i zvířata mají svá přání, tak jako štěňátko z naší etudy.“ Podobným společným dialogem zahajují většinu svých hodin. Není pro mne podstatné, zda vyučovací hodina začíná povídáním o nejnovějších zážitcích žáka nebo o studovaných skladbách. Zájem učitele podpoří přátelskou atmosféru hodiny a důvěra žáka v učitele je důležitý pedagogický moment. Znalost psychiky našeho žáka, jeho momentálního duševního rozpoložení nebo i situace v rodině nám ostatně pomůže zvolit vhodný pedagogický postup ve vyučování.

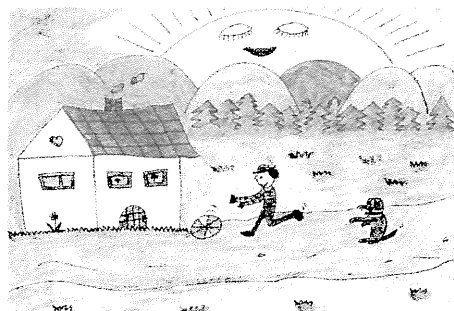
Notová ukázka 5: Písňové zpracování Etudy č. 13 – Přání (Album etud I)

Etuda č. 13 - Přání V. Křiváček

Andante

p *mf* *p* *mf* *rit.*

Šta-mě-ko vy-chá-zí a plu-je dál, dou-fám, že jen krás-ný sen se ti zdál.
Přál bych si den ce-ly sta-tou si hrát, bu-deš-li tak he-d-ný při-zná mi dál.
Šta-mě-ko vy-chá-zí a plu-je dál, dou-fám, že jen krás-ný sen se ti zdál.
Přál bych si den ce-ly sta-tou si hrát, bu-deš-li tak he-d-ný při-zná mi dál.

- Mirek si celý den hrál se štěnětem Roníkem. Následující ráno se Mirek s Roníkem opět přivítal. Roník si přál prožít stejný den plný her a v duchu zazpíval Mirkovi písničku.
- Učitel ti zahrájí první dva řádky písničky. Poznáš, která ruka hraje melodii a která doprovází? Poslechni si skladbu celou a řekni, zda si v průběhu písničky ruce svou roli vymění.
- Zakresli si do písničky hudební fráze pomocí obloučků.
- Zapiš schéma písně pomocí písmen A - B - S prvními dvěma písmeny ti může pomoci učitel.
- Poslechni si, jak konec skladby zahrájí učitel. Poznáš, jak se změnilo tempo? Co znamená „rit.“?
- V jaké tónině je skladba zapsaná? Podle čeho to poznáš?

Stoupající melodie v úvodu písňové etudy Přání evokuje vycházející sluníčko, den začíná. Písničku zpívá štěňátko, které si stejně jako předchozí den přeje skotačit s klukem Mirkem. Při seznamování s etudou připomínám žákům, že mít pejska je krásná věc, ale předpokládá notnou dávku zodpovědnosti a času. V této fázi se děti rády rozpovídají o svých domácích zvířátkách a později tohoto momentu opět využijí pro následnou improvizaci. Tímto způsobem vznikly skladby přiložené v notové ukázce 6 a 7. Vlastní skladby vymyslely a s mou pomocí zapsaly žákyně 1. ročníku. Ejmi je jméno štěněte, druhá skladba je o koťátku. V obou skladbách se projevila probíraná látka o harmonických funkcích (tónika, dominanta). Obě žákyně prezentovaly své skladby na hudební besídce v „skladatelském bloku“ a v ostatních přítomných žácích to vyvolalo překvapivou odezvu. Už na následující hodině mi i ti méně kreativní žáci přinesli své pokusy o vlastní skladbičky.

Notová ukázka 6: Zapsaná improvizace žákyně 1. ročníku – Ejminin den

Ejminin den Terezie K.

Piano

Pno.

Notová ukázka 7: Zapsaná improvizace žákyně 1. ročníku – Naše Míca strašpytlík

Naše Míca strašpytlík Alžběta Š.

Piano

Pno.

V písňové etudě Přání nám text melodie opět pomůže podpořit **vedení fráze** – nejprve v pravé ruce, v 2. části pak v ruce levé. Melodii začínám zpívat v hlasové poloze od g. Žák by měl sám poznat, která ruka v dané části hraje melodii a která doprovází. Upozorníme žáka na **interval tercie v dvojhlasu** a se schopným žákem využijeme této části pro společný dvojhlasý zpěv. Při nácviku doprovodných akordů se opřeme o **rozbor harmonických funkcí**. Další úkoly pro práci s etudou jsou vypsány v textu pod obrázkem. Písňové zpracování etudy nalezneme v příloze 10, noty většího formátu v příloze 11 a obrázky v příloze 12 a 13.

3.1.4 Etuda č. 14 – Mraveneček

V motivačním rozhovoru si s žáky povídám o lesních mravencích a jejich životě v mraveništi. Stoupající sekundy v úvodu etudy představují malého mravenečka překonávajícího lesní porost. V části „a“ je **melodie rozdělená do obou rukou**. Plynulý zpěv textu etudy by měl v následné hře vést k plynulému navazování levé ruky na pravou. V části „b“ se melodie etudy zpívá pohodlněji o oktávu níž oproti notovému zápisu. Při práci s etudou dále postupujeme podle návodu uvedeného v textu pod etudou (viz notová ukázka 8). Originální podoba písňové etudy Mraveneček je v příloze 14, větší notový formát v příloze 15, barevný a černobílý obrázek v příloze 16 a 17.

Notová ukázka 8: Písňové zpracování etudy č. 14 – Mraveneček (Album etud I)

Etuda č. 14 - Mraveneček L. Nikolajev

Allegretto

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, ko-lem le-sa le-ze, hle-da mra-ve-nis-tě, tam na kon-ci me-ze.

Le-ve le-ve mra-ve-ne-ček, na-jed-nou se lek-ne, na ko-le-na klek-ne, a-ni ne-du ta.

Při-le-tě-la vřa-na, ve-če-ři by rá-da, mra-ve-neč-ka li-ně syh-li-ži

Při-le-tě-la vřa-na, ve-če-ři by vel-mi rá-da, mra-ve-neč-ka a-le ne-vi-di.

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, ko-lem le-sa le-ze, hle-da mra-ve-nis-tě, tam na kon-ci me-ze.

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, jeh-li-čí si ne-se, br-zy bu-de-spa-ti v la-se!

- Nepozorné děti rozdupaly při hře na mezi u lesa mraveniště. Vůbec přitom nepomyslely na malého mravenečka, kterému nezbylo než jít hledat nový domov. V lese však na mravenečka číhá i jiné nebezpečí...
- Poslechni si první část písničky. Leze mraveneček na začátku písničky do kopečka nahoru nebo z kopečka dolů?
- Která část písničky je více dramatická a proč?

3.1.5 Etuda č. 16 – Starosti

Stejně jako dospělí, také děti mají své starosti. Etuda č. 16 s názvem Starosti¹⁶ nese pro dítě zdánlivě negativní podtext. Než si písničku zazpíváme, vedeme s žákem dialog a ptáme se na jeho starosti. Postup je naznačen v textu pod obrázkem etudy. Zajímáme se i o to, zda má dítě na blízku někoho, kdo mu pomáhá starosti překonávat. Uklidníme žáka vysvětlením, že starosti a povinnosti patří k životu. Vše má ale svůj dobrý konec, chlapec z etudy se může spolehnout na maminku, která je připravena své milované dítě ve všem podporovat – pomáhá mu s učením angličtiny, opraví mu chyby při hraní na klavír, půjde s ním a jejich pejskem na společnou procházku. Etuda Starosti rozvíjí **hru stupnic**. Stále naléhavější upozornění maminky v textu etudy bylo zvoleno záměrně – mělo by se promítnout ve **hře plynulého crescenda** ve vzestupné stupnicové řadě.

3.1.6 Etuda č. 18 – Kuřátka

Staccato v Etudě č.18 evokuje zobající kuřátka (viz notová ukázka 10). Sledujeme melodii v pravé, posléze v levé ruce. Všímáme si **intervalu v dvojhmatech** a transponujeme sexty do jiných tónin. Velmi se mi osvědčilo spojit nácvik této etudy s **poslechem skladby Tanec kuřátek ve skořápkách**¹⁷. Poslouchám s žákem klavírní i orchestrální verzi a společně sledujeme změny v instrumentaci. Na závěr pustím nahrávku japonského hráče na elektronické nástroje Isao Tomity.¹⁸ Zvuk syntetizátoru má velký úspěch u všech žáků a s jistotou vyvolá smích a podpoří radostné naladění žáka. Postup práce s etudou je naznačen v textu pod obrázkem etudy. Písňová etuda Kuřátka je přiložena v příloze 22, větší notový formát v příloze 23, barevný a černobílý obrázek v příloze 24 a 25.

¹⁶ Viz notová ukázka 9. Originální písňovou etudu nalezneme v příloze 18, větší notový formát v příloze 19, barevný a černobílý obrázek pak v příloze 20 a 21.

¹⁷ Dobře zpracovaný poslech skladby Modesta Petroviče Musorgského najdeme na CD *Klasika před školou* – část 1A: Malujeme obrázky (autoři scénářů: Martina Klausová, Ivan Dlask).

¹⁸ Všechny tři poslechové verze nalezneme na CD k učebnici: HERDEN, Jaroslav. *My pozor dáme a posloucháme*. Praha : Scientia, 1994, CD 2000.

Notová ukázka 9: Písňové zpracování etudy č. 16 – Starosti (Album etud I)

Etuda č. 16 - Starosti

L. Köhler

Moderato

mf Máš na sta-ros-ti ješ-tě an-glič-ti-nu. Máš na sta-ros-ti ješ-tě cvi-čit sklad-bu.

5 Máš na sta-ros-ti ješ-tě vy-ven-čit psa. A-le ne-boj,nej-si na to sám.

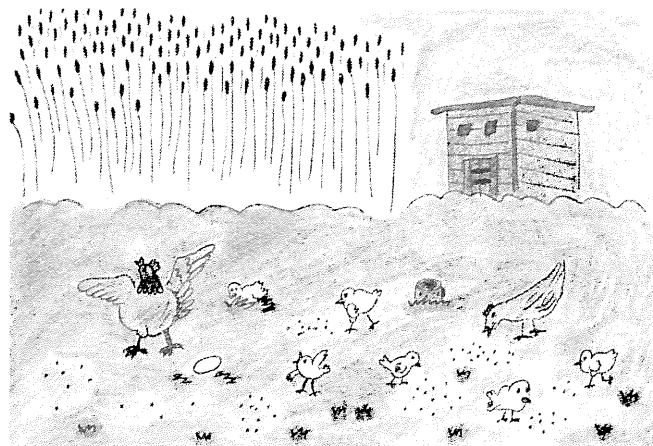
- Malí i velcí mají někdy starosti. Jaké starosti máš ty? Maminka z naší písničky si dělá starosti s neposlušným Jirkou. Má ho velmi ráda a proto jí záleží na tom, aby si Jirka dobře plnil své povinnosti. Protože mu ale ráda pomáhá se vším, co má Jirka na starosti, Jirku jeho úkoly baví.
- Když se dospělí zlobí a napomínají děti, mluví potichu nebo nahlas? Mluví pořád stejně nebo zvyšují hlas? Klesá melodie řeči nebo stoupá? Jirkova maminka v řeči zdůrazňuje slovesa jednotlivých Jirkových úkolů. Společně s učitelem zkus napodobit maminku z naší písničky!
- Zakresli do písničky hudební fráze pomocí obloučků a značky pro crescendo a decrescendo podle maminčiny řeči.
- Dokážeš v písničce najít stupnici? Je v písničce schovaný i akord?

Notová ukázka 10: Písňové zpracování etudy č. 18 – Kuřátka (Album etud I)

Etuda č. 18 - Kuřátka podle C. Czerného

Allegretto

zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la pše-ni-ci, zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la lán.

- Poslechni si skladbu a prohlédni si obrázek. Co představuje staccato v písničce?
- Chceš si zkusit zobát jako kuřátka z obrázku? Poslechni si skladbu Tanec kuřátek ve skořápkách od ruského skladatele Musorgského (např. v Klasika před školou, díl 1A)
- Vzdálenost kolika tónů se nachází mezi jednotlivými tóny dvojhmatu? Jak se jmenuje tento interval? Zůstává tento interval v celé písničce stejný nebo najdeš v některém dvojhmatu i jiný interval?

3.1.7 Etuda č. 20 – Houpačka

Třídobé metrum v Etudě č. 20, kterou jsem nazvala Houpačka (viz notová ukázka 11), je vyjádřeno houpavým pohybem houpací sítě. Je vhodné spojit nácvik etudy s pohybovým cvičením, byť by mělo jít jen o **houpavou chůzi do stran v třídobém metru**. Dítě tak za doprovodu hry učitele napodobuje plynulý pohyb houpací sítě. Můžeme využít i jiné formy pohybu, například houpání paží apod. Text etudy sleduje

melodii v levé ruce. Oktávové skoky vyřešíme zpěvem totožných tónů ve stejné oktávě. Změny dynamiky vysvětlíme pomocí příběhu – forte značí dramatickou situaci, kdy se síť nebezpečně naklonila. Žák během poslechu hádá, jestli se Péťa v síti udržel nebo vypadl. Písňovou etudu Houpačka nalezneme v příloze 26, větší notový formát etudy v příloze 27 a obrázky v příloze 28 a 29.

Notová ukázka 11: Písňové zpracování etudy č. 20 – Houpačka (Album etud I)

Etuda č. 20 - Houpačka G. Gurlitt

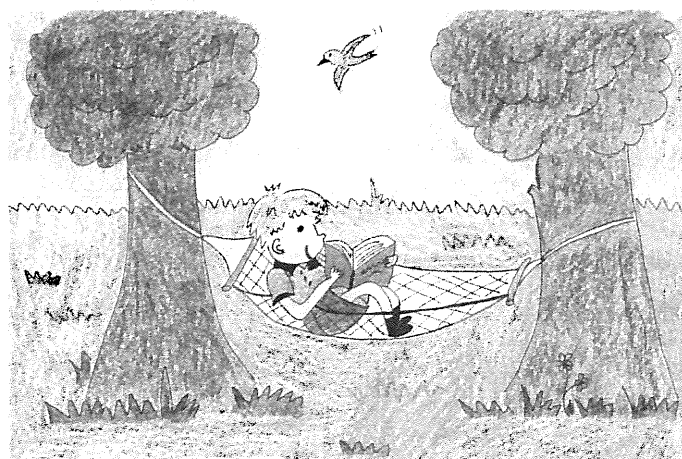
Moderato

mf Hou - pá - m rá - da *mf* ka - ma - rá - da, *p* da,

mf hou - pa - cí síť, kři - vá zá - da.

f Po - zor dá - vej, *p* síť se hou - pá,

decresc. spad - nout na zem je věc hlou - pá.

- Měl jsi už někdy příležitost houpat se v houpací síti? Představ si to a za hudebního doprovodu učitele si zatanči tak, jako když se houpe síť. Písničku si k tomu zazpívej!
- Který tanec se tančí na tři doby?
- Ještě jednou poslouchej - která ruka hraje melodii a která jen doprovází?
Ve kterém místě se síť nebezpečně naklonila a Péťa se bál, že ze sítě vypadne?

3.2 Album etud II. díl

U písňových etud z kapitoly 3.2 už nabízím jen svou představu vyjádřenou v textu etudy a dále nechávám na práci učitele a žáka, aby svou etudu dotvořili vlastním obrázkem. Podpoříme tak rozvoj dětské fantazie i zájem o věc. A nemusíme do tvořivé práce zapojit jen žáka, naopak, velmi vítaná je spolupráce celé rodiny! Např. pomůže doma dítěti obrázek namalovat maminka. S tatínkem pak může žák vyrazit do přírody a obrázek vytvořit formou koláže z pořízených fotografií. Zapojit se může i výtvarné oddělení školy. Spolupráce rodiny při výuce žáka je velmi důležitá a každý způsob jak do výuky zapojit rodiče, prarodiče, sourozence, je přínosný. Zmíníme-li pak tento fakt při moderování třídní besídky, bude to další motivace žáka i celé rodiny. Žáci stejných ročníků také mohou porovnávat své obrázky mezi sebou. Nezapomínejme proto při vyučování i na tyto sociální faktory. Budeme-li s rodinou žáka pěstovat dobré mezilidské vztahy, vrátí se nám to v podobě žáka, který chodí do hodin vzorně připravený.

3.2.1 Etuda č. 1 – Strašidelný hrad

V notové ukázce 12 vidíme písňové zpracování první etudy z Alba etud II - Strašidelný hrad. **Mollová tónina** a předepsané tempo *allegro moderato* opravdu vyvolává až strašidelný podtext. Ale celkové ladění textu přesto vyzní poněkud humorně. Plynulým zpěvem nebo deklamací textu docílíme správného **navazování jedné ruky na druhou**. Seznamování s etudou můžeme obohatit tematickým poslechem.¹⁹ Originální velikost etudy Strašidelný hrad je uvedena v příloze 30.

¹⁹ Např. Modest Petrovič Musorgskij: Obrázky z výstavy, část Starý hrad (gis moll). Porovnáváme společné rysy a odlišnosti v charakteru těchto „dvou hradů“.

Notová ukázka 12: Písňové zpracování etudy č. 1 – Strašidelný hrad (Album etud II)

Strašidelný hrad

A. Gedíke

Ne-choď-te do hra-du. ne-choď-te do hra-du. bez-hla-vi ry-ti-fi stra-sí ve ví-ký-fi.
 pa-ni vbi-lém ha-vu pu-je bi-lou ká-vu. Ne-choď-te do hra-du roz-luš-tit za-ha-du.
 Ne-choď-te do hra-du. ne-choď-te do hra-du spát. bí-a mu-že se
 Scho-dy stou-pa-ji kne
 stál. ob-lak nas-ta-ne pád. Lep-sí je do-mu spát ne-bo ti-še si
 že než vy-stou-páš do
 spí-a-te-li ša-chy hrát. hra-dem se ne-za-bý-vat. Šach-mat.

3.2.2 Etuda č. 2 – Letní pohoda

Etuda č. 2 – Letní pohoda²⁰ je radostně naladěná skladbička vyvolávající pocit klidu a pohody. V motivačním rozhovoru se žáků ptám na jejich oblíbené letní aktivity a srovnáváme je se zimními sporty. Já osobně zpívám text o oktávu níž oproti notovému zápisu, ale je možno zpívat i originální znění s použitím hlavové rezonance. Text ctí **formu etudy a – b – a**. Kombinace dlouhé a krátké slabiky podpoří při správném zpěvu **zvukové vnímání odtahu**. Druhou krátkou slabiku při zpěvu neodsekáváme.

²⁰ Viz notová ukázka 13. Originální velikost písňového zpracování etudy se nachází v příloze 31.

Notová ukázka 13: Písňové zpracování etudy č. 2 – Letní pohoda (Album etud II)

Letní pohoda

F. L. Coupprey

Andantino

Lé - pe vlé - tě. lé - pe když je tep - lo. Lé - pe vlé - tě.

mů - že - me si hrát. Ca - kat. ská - kat. ra - chat no - hy - v tep - le vo - dá

Ca - kat. ská - kat. pojď to zku - sít. ta - ké. le - pe vlé - tě.

le - pe když je tep - lo. Lé - pe vlé - tě. mů - že - me - si hrát.

3.2.3 Etuda č. 4 – Papírový drak

Má dětská podzimní odpoledne patřila tradičnímu pouštění papírového draka, mnohdy vytvářeného ve škole ve výtvarné výchově. Jak je to s popularitou papírových draků mezi dnešními dětmi zjišťuji při seznamování s etudou Papírový drak (č. 4 v Albu etud II). V notové ukázce 14 si všimneme **veselé staccatované melodie**, jedná se zde o veselého barevného draka. Podobné staccatované motivy se vždy snažíme podložit textem s krátkými slabikami. Při hře dodržíme **vedení celé fráze**, která je v textu vyjádřena začátkem a koncem věty („Stoupá nad řekami, nad

skalami, nad pole, nad lesy, nad starý hrad.“). Výrazově odlišíme střední část („Mává na všechny děti, mává na dospělé.“). Originální znění písňové etudy Papírový drak nalezneme v příloze 32.

Notová ukázka 14: Písňové zpracování etudy č. 4 – Papírový drak (Album etud II)

Papírový drak

E. Gněsina

Allegro

mf Stou-pá nad fe-ka-mi, nad-ska-la-mi, nad po-le, nad le-sy, nad sta-rý hrad. Dři-ve

5 než se sne-se ně-kde vle-se, ze-mi ob-le-ti na tří-krát, *f* Má - vá - na vše-chy dě-ti,

11 má - vá na dos-pě-lé, *p* Má - vá už od půl tře-tí, má - vá

16 pře-ve-se-le, Stou-pá nad fe-ka-mi, nad ska-la-mi, nad po-le, nad le-sy.

20 nad sta-rý-hrad. Dři-ve než se sne-se ně-kde vle-se, ze-mi ob-le-ti na - tří-krát.

3.2.4 Etuda č. 7 – Dobré ráno od maminky

Etuda č. 7 – Dobré ráno od maminky²¹ představuje přání maminky, která se ráno loučí se svým synem před odchodem do školy. Při nácvičku etudy se zabýváme také **intervals ve dvojhlase**, jednotlivé části si můžeme společně zazpívat v lidových sextách a terciích. Melodii v sopráně zpíváme v přirozené hlasové poloze, tedy o oktávu níž oproti notovému zápisu.

Notová ukázka 15: Písnové zpracování etudy č. 7 – Dobré ráno od maminky

Dobré ráno od maminky

J. B. Duvernoy

Allegretto

p Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti. tak to bu-de při-ma den. Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti.

bu-de ži-vot ja-ko sen. Rych-le vsta-vat. hod-ně sní-dat. ná-do-bí si po-u-mý-vat.

ve sko-le jen pěk-ně znám-ky. ska-ma-rá-dy žád-ně hád-ky. Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti.

tak to bu-de při-ma den. Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti. bu-de ži-vot ja-ko sen.

mf Po sko-le se vrať zas k nám. pro-to-že tě mi-lý sy-nu vel-mi rá-da mám!

²¹ Viz notová ukázka 15. Originální velikost etudy je uvedena v příloze 33.

3.2.5 Etuda č. 15 – Letuška

Etuda č. 15 (viz notová ukázka 16) nás vede k zamyšlení nad těmi povoláními, které musí lidé vykonávat daleko od domova, daleko od svých blízkých. Jedná se o zpěvnou etudu, ve které letuška popisuje určitý stesk po domově. Děti dávají návrhy, o jaká další zaměstnání se může jednat (voják, pilot, řidič kamionu, cestující obchodník, tlumočník, apod.). Ptám se dětí, zda přijdou na přísloví, které může píseň vyjadřovat („Všude dobře, doma nejlíp.“) a povídáme si o vysněném povolání žáka. Vyprávím dětem, jak se ze mne stala učitelka. **Melodii v sopránu**, kterou kopíruje písňový text, se bude zpívat pohodlněji o oktávu níž oproti notovému zápisu. Já ji přirovnávám k letadlu, které letí nad mraky, zatímco doprovodná protimelodie představuje plynoucí krajinu na zemi. Písňovou melodii cvičíme také odděleně od ostatních hlasů ve vícehlasu. Etudu Letuška nalezneme v příloze 34.

Notová ukázka 16: Písňové zpracování etudy č. 15 – Letuška (Album etud II)

Letuška

Lento C. Czerny

Lá - ka - ji mě ces - to - vat stá - le,
já v srd - ci mám do - mov dá - le. le.

3.2.6 Etuda č. 17 – Přijel cirkus

Veselá etuda č. 17 s názvem Přijel cirkus (viz notová ukázka 17) přináší přehledně vedenou melodii s akordickým doprovodem. Hudební forma je taktéž přehledná a opět souvisí s formou textu. Zpíváme o dvě oktávy níž oproti notovému zápisu. Při nácviu v pomalém tempu dáme pozor na takt č. 5, kde se nachází **tečkovaný rytmus**. Pomůžeme si pomocným textem, kterým ve fázi nácviu podložíme každou ze tří šestnáctinových hodnot: „Přijel cirkus do městečka, bude stát u HORNÍHO náměstí,...“ Jako motivační poslech používám ukázku z opery Prodaná Nevěsta (Bedřich Smetana), část Pochod komediantů²² a využiji tento moment pro práci s procesuální dynamikou. Výsledné znění etudy se nachází v příloze 35.

Notová ukázka 17: Písňové zpracování etudy č. 17 – Přijel cirkus (Album etud II)

Přijel cirkus

Allegretto C. Czerny

při-jel cir-kus do mės-teč-ka, bu-de stát u ná-mės-tě-ka, při-jel cir-kus

do mės-teč-ka, poyď-te všich-ni knám. U2. sta-vi ša-pi-tě, už z ma-rin-got-ky

mā-va-ji, už... ot-vi-ra-ji sál, to-ho tyg-ra bych se bál! U2. při-jel cir-kus do mės-teč-ka,

bu-de stát u ná-mės-tě-ka, při-jel cir-kus do mės-teč-ka, poyď-te všich-ni knám.

²² Tento poslech nalezneme na CD k učebnici: HERDEN, Jaroslav. *My pozor dáme a nejen posloucháme*. Praha : Scientia, 1997.

ZÁVĚR

Má práce poukázala na nezanedbatelnou úlohu zpěvu v klavírním vyučování a ukázala možný způsob práce s technickým cvičením. Mým cílem je, aby se nácvik etud stal pro žáky radostnou záležitostí a také tvořivým procesem, na kterém se mohou sami aktivně podílet. Doufám, že touto prací také podpořím vzájemnou spolupráci mezi učiteli. Metodické centrum Hudební fakulty Janáčkovy akademie múzických umění v Brně je skvělým příkladem vzájemné komunikace mezi pedagogy klavírní hry a já bych si přála, aby písňových etud stále přibývalo - jak díky mé vlastní práci s žáky, tak třeba i díky práci ostatních učitelů, kteří se budou vzájemně obohacovat svými novými zkušenostmi a nápady.

LITERATURA A PRAMENY

BARDAS, Willy. *Psychologie klavírní techniky*. 1. vyd. Brno : Lynx, 2002. 63 s. ISBN 80-902932-9-8.

HERDEN, Jaroslav. *My pozor dáme a posloucháme*. 1. vyd. Praha : Scientia, 1994. 119 s. ISBN 80-85827-56-5.

HERDEN, Jaroslav. *My pozor dáme a nejen posloucháme*. Praha : Scientia, 1997. 210 s. ISBN 80-7183-087-9.

HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. 1. vyd. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2004. 125 s. ISBN 80-7331-018-X.

KLEINOVÁ, Eliška, FIŠEROVÁ, Alena, MÜLLEROVÁ, Eva. *Album etud I*. 10. vyd. Praha : Editio Supraphon, 1968.

KLEINOVÁ, Eliška, FIŠEROVÁ, Alena, MÜLLEROVÁ, Eva. *Album etud II*. 9. vyd. Praha : Editio Supraphon, 1968.

KYSLÍKOVÁ, Anežka, HONS, Miloš, KYSLÍK, Jan. *Hudebně vyjadřovací prostředky a jejich pedagogická interpretace*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 1999. 129 s. ISBN 80-7044-250-6.

VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika (První kroky na cestě ke klavírnímu umění)*. 2. přeprac. vyd. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2003. 172 s. ISBN 80-7331-005-8.

SEZNAM NOTOVÝCH UKÁZEK

- Not. ukázka 1: Úryvek Etudy č. 13 – Přání (Album etud I) s nevhodným textem
- Not. ukázka 2: Písňové zpracování Etudy č. 1 – Táda spí (Album etud I)
- Not. ukázka 3: Notová verze Etudy č. 1 – Táta spí (Album etud I)
- Not. ukázka 4: Písňové zpracování Etudy č. 2 – Duhové čarování (Album etud I)
- Not. ukázka 5: Písňové zpracování Etudy č. 13 – Přání (Album etud I)
- Not. ukázka 6: Zapsaná improvizace žákyně 1. ročníku – Ejminin den
- Not. ukázka 7: Zapsaná improvizace žákyně 1. ročníku – Naše Míca strašpytlík
- Not. ukázka 8: Písňové zpracování etudy č. 14 – Mraveneček (Album etud I)
- Not. ukázka 9: Písňové zpracování etudy č. 16 – Starosti (Album etud I)
- Not. ukázka 10: Písňové zpracování etudy č. 18 – Kuřátka (Album etud I)
- Not. ukázka 11: Písňové zpracování etudy č. 20 – Houpačka (Album etud I)
- Not. ukázka 12: Písňové zpracování etudy č. 1 – Strašidelný hrad (Album etud II)
- Not. ukázka 13: Písňové zpracování etudy č. 2 – Letní pohoda (Album etud II)
- Not. ukázka 14: Písňové zpracování etudy č. 4 – Papírový drak (Album etud II)
- Not. ukázka 15: Písňové zpracování etudy č. 7 – Dobré ráno od maminky (Album e. II)
- Not. ukázka 16: Písňové zpracování etudy č. 15 – Letuška (Album etud II)
- Not. ukázka 17: Písňové zpracování etudy č. 17 – Přijel cirkus (Album etud II)

SEZNAM PŘÍLOH

Příl. 1: Písňová etuda č. 1 – Táda spí (Album etud I).....	37
Příl. 2: Noty většího formátu k písňové etudě č. 1 – Táda spí.....	38
Příl. 3: Barevný obrázek k písňové etudě č. 1 – Táda spí	39
Příl. 4: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 1 – Táda spí	40
Příl. 5: Notová varianta Etudy č. 1 – Táda spí (Album etud I)	41
Příl. 6: Písňová etuda č. 2 – Duhové čarování (Album etud I).....	42
Příl. 7: Noty většího formátu k písňové etudě č. 2 – Duhové čarování.....	43
Příl. 8: Barevný obrázek k písňové etudě č. 2 – Duhové čarování	44
Příl. 9: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 2 – Duhové čarování.....	45
Příl. 10: Písňová etuda č. 13 – Přání (Album etud I).....	46
Příl. 11: Noty většího formátu k písňové etudě č. 13 – Přání	47
Příl. 12: Barevný obrázek k písňové etudě č. 13 – Přání.....	48
Příl. 13: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 13 – Přání.....	49
Příl. 14: Písňová etuda č. 14 – Mraveneček (Album etud I).....	50
Příl. 15: Noty většího formátu k písňové etudě č. 14 – Mraveneček.....	51
Příl. 16: Barevný obrázek k písňové etudě č. 14 – Mraveneček.....	52
Příl. 17: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 14 – Mraveneček.....	53
Příl. 18: Písňová etuda č. 16 – Starosti (Album etud I)	54
Příl. 19: Noty většího formátu k písňové etudě č. 16 – Starosti	55
Příl. 20: Barevný obrázek k písňové etudě č. 16 – Starosti	56
Příl. 21: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 16 – Starosti	57
Příl. 22: Písňová etuda č. 18 – Kuřátka (Album etud I)	58
Příl. 23: Noty většího formátu k písňové etudě č. 18 – Kuřátka	59
Příl. 24: Barevný obrázek k písňové etudě č. 18 – Kuřátka	60
Příl. 25: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 18 – Kuřátka	61
Příl. 26: Písňová etuda č. 20 – Houpačka (Album etud I)	62
Příl. 27: Noty většího formátu k písňové etudě č. 20 – Houpačka	63
Příl. 28: Barevný obrázek k písňové etudě č. 20 – Houpačka	64

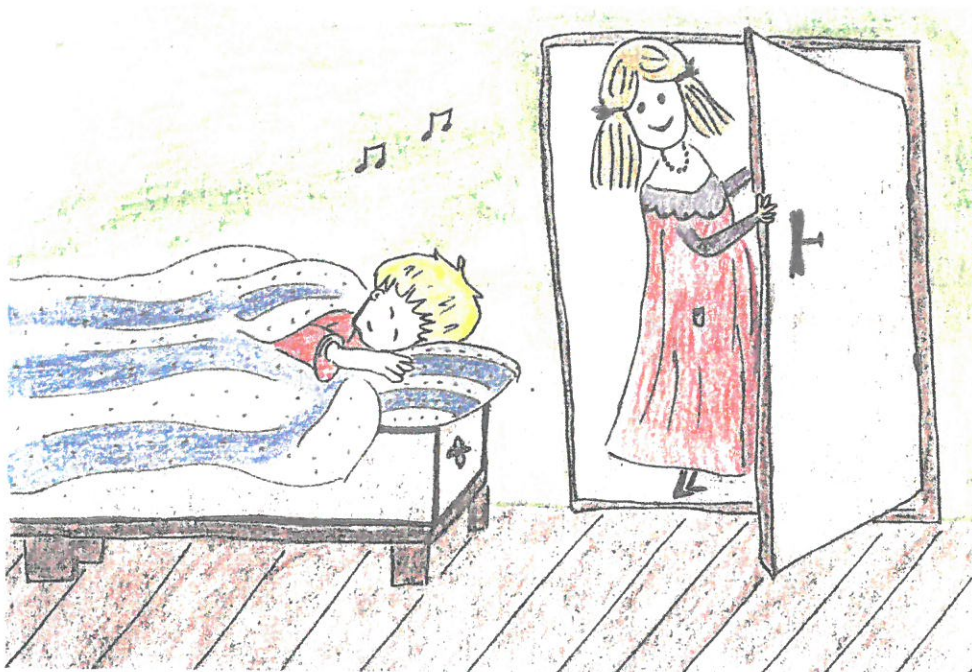
Příl. 29: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 20 – Houpačka	65
Příl. 30: Písňová etuda č. 1 – Strašidelný hrad (Album etud II).....	66
Příl. 31: Písňová etuda č. 2 – Letní pohoda (Album etud II).....	67
Příl. 32: Písňová etuda č. 4 – Papírový drak (Album etud II).....	68
Příl. 33: Písňová etuda č. 7 – Dobré ráno od maminky (Album etud II).....	69
Příl. 34: Písňová etuda č. 15 – Letuška (Album etud II).....	70
Příl. 35: Písňová etuda č. 17 – Přijel cirkus (Album etud II).....	71

Etuda č. 1 - Táda spí

V. Říhovský

Moderato

mf Tá - da spí, Tá - da spí,
p 5 3 1
 5
 ne-smíš ho vzbu-dit, on mu - sí klid mít.
 9
mf Tá - da sní, Tá - da sní,
p #
 13
 ne - chá - me Ta - de - a po - klid - ně snít.

- Malý Tadeáš právě usnul. Maminka je ráda, neboť spánek je velmi zdravý. Ne nadarmo se říká, že spánek léčí! Poslechni si skladbu a přemýšlej, o čem se mu asi zdá?
- Tadeáše trochu vyrušilo vrznutí dveří. Poslouchej jak učitel hraje, zdalepak poznáš, ve kterém místě vrzly dveře? A co bylo dál - probudil se Tadeáš nebo se otočil na druhý bok a zase rychle usnul?
- Zahraj skladbičku tak, abys Tadeáše nevbudil.

Etuda č. 1 - Táda spí V. Říhový

Moderato

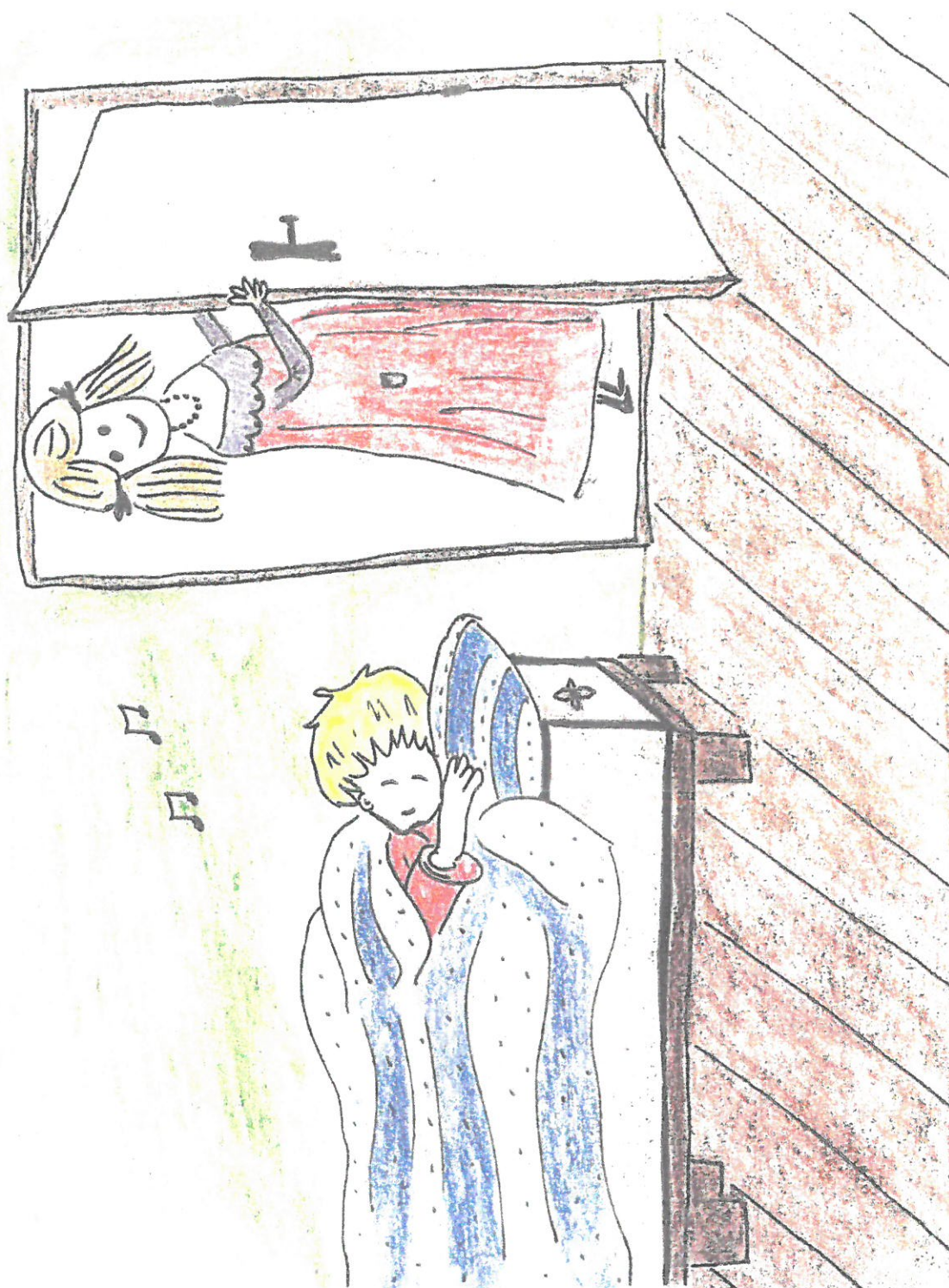
1. Tá - da spí, Tá - da spí,

5. ne-smíš ho vzbu-dit, on mu - sí klid mít.

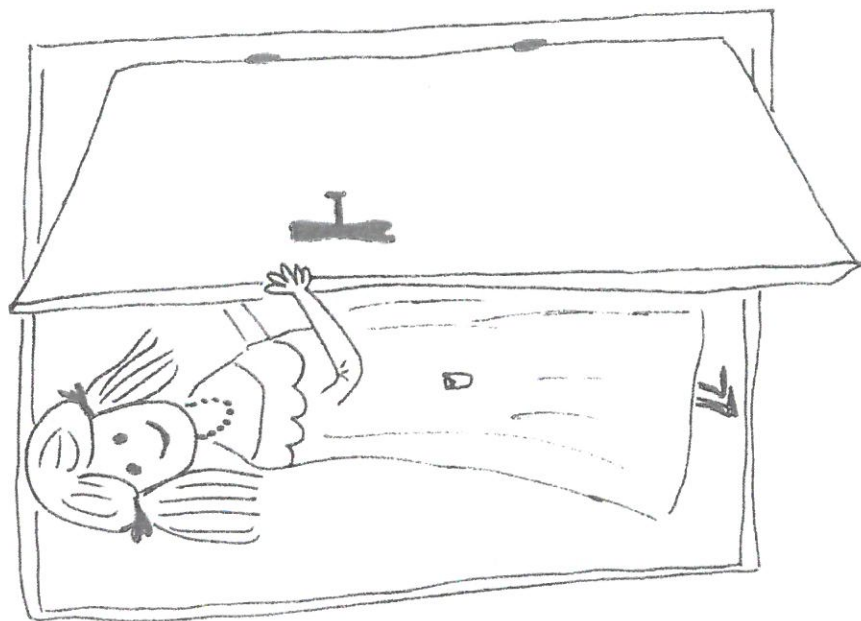
9. Tá - da sní, Tá - da sní,

13. ne - chá - me Ta - de - a po - klid - ně snít.

Příl. 3: Barevný obrázek k písňové etudě č. 1 – Táda spí (Album etud I)

Příl. 4: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 1 – Táda spí (Album etud I)

Moderato **Etuda č. 1 - Táta spí** V. Říhový

1 *mf* Tá - ta spí, tá - ta spí,

5 ne-smíš ho vzbu-dit, on mu - sí klid mít.

9 *mf* Tá - ta sní, tá - ta sní,

13 ne - chá - me ta - tín - ka po - klid - ně snít.

Příl. 6:

Etuda č. 2 - Duhové čarování

J. Blatný

Allegro moderato

3

mf Po - di - vej na vel - kou du - hu, vy - kou - zlí bar - vy jas - né.

5

2

Vy - ča - ru - je v mod - řem ne - bi sa - mé bar - vy pře - krás - né.

9

mf

Vln - ky ta - ké kres - li ob - raz, krás - ný ob - raz v ře - ce snů.

13

Prv - ní vln - ka, dru - há vln - ka, po - slou - chej a chví - li stůj.

17

mf Po - di - vej na vel - kou du - hu, vy - kou - zlí bar - vy jas - né.

21

Vy - ča - ru - je v mod - řem ne - bi sa - mé bar - vy pře - krás - né, pře - krás - né *p*

- Anička si vyšla na procházku, ale netušila, že ji přepadne letní dešť. Nevadilo jí to však, protože byl krásný letní den. Za odměnu se jí na obloze ukázala barevná duha. Už jsi viděl duhu? Duha se objeví, když prší a zasvítlí sluníčko. Zazpívej si první řádek a „nakresli“ pohybem ruky velkou duhu. Zkus zahrát tak, jako bys kreslil duhu!
- Dokresli duhu a vlnky v celé písničce podobně, jak je to naznačeno v prvním řádku.
- Písnička má tři části - o duze, o vlnkách a opět o duze. Učitel Ti zahraje celou skladbičku. Poznáš, kde se znovu vrací téma duhy?

Příl. 7: Noty většího formátu k písňové etudě č. 2 – Duhové čarování (Album etud I)

Etuda č. 2 - Duhové čarování

J. Blatný

Allegro moderato

mf Po - dí - vej na vel - kou du - hu, vy - kou - zlí bar - vy jas - né.

5 Vy - ča - ru - je v mod - rém ne - bi sa - mé bar - vy pře - krás - né.

9 *mf* Vln - ky ta - ké kres - lí ob - raz, krás - ný ob - raz v ře - ce snů.

13 Prv - ní vln - ka, dru - há vln - ka, po - slou - chej a chví - li stůj.

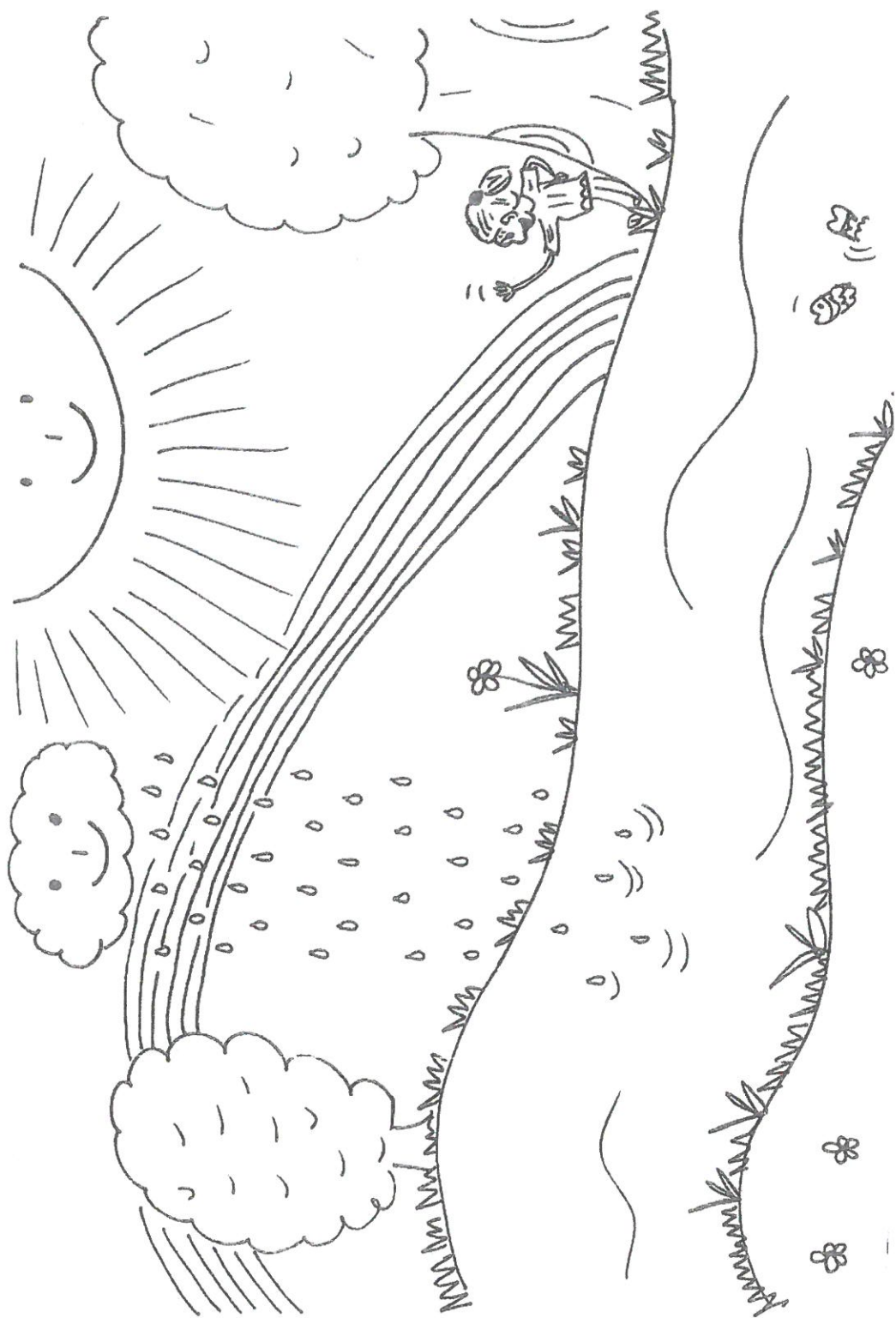
17 *mf* Po - dí - vej na vel - kou du - hu, vy - kou - zlí bar - vy jas - né.

21 Vy - ča - ru - je v mod - rém ne - bi sa - mé bar - vy pře - krás - né, pře - krás - né. *p*

Příl. 8: Barevný obrázek k písňové etudě č. 2 – Duhové čarování (Album etud I)

Příl. 9: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 2 – Duhové čarování (Album etud I)

Etuda č. 13 - Přání

V. Říhový

Andante

Přl. 10:

Sheet music for Etuda č. 13 - Přání, Andante. The music is in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of four systems of staves, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are in Czech.

System 1 (Measures 1-4):
 Vocal: *p* Slu-nič-ko vy-chá-zí a plu-je dál, dou-fám, že jen krás-ný sen se ti zdál.
 Piano: *p*

System 2 (Measures 5-8):
 Vocal: *mf* Přál bych si den ce-lý ste-hou si hrát, bu-deš-li tak hod-ný při-zeň mi dát.
 Piano: *mf*

System 3 (Measures 9-12):
 Vocal: *p* Slu-nič-ko vy-chá-zí a plu-je dál, dou-fám, že jen krás-ný sen se ti zdál.
 Piano: *p*

System 4 (Measures 13-16):
 Vocal: *mf* Přál bych si den ce-lý s te-hou si hrát, bu-deš-li tak hod-ný při-zeň mi dát.
 Piano: *mf*, ending with *rit.*

- Mirek si celý den hrál se štěňátkem Roníkem. Následující ráno se Mirek s Roníkem opět přivítal. Roník si přál prožít stejný den plný her a v duchu zazpíval Mirkovi písničku...
- Učitel ti zahraje první dva řádky písničky. Poznáš, která ruka hraje melodii a která doprovází? Poslechni si skladbu celou a řekni, zda si v průběhu písničky ruce svou roli vymění.
- Zakresli si do písničky hudební fráze pomocí obloučků.
- Zapiš schéma písničky pomocí písmen A - B ... S prvními dvěma písmeny ti může pomoci učitel.
- Poslechni si, jak konec skladby zahraje učitel. Poznáš, jak se změnilo tempo? Co znamená „rit.“?
- V jaké tónině je skladba zapsaná? Podle čeho to poznáš?

Etuda č. 13 - Přání

V. Říhovský

Andante

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music, each with a piano part (left staff) and a vocal part (right staff). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). The tempo is marked 'Andante'. The lyrics are in Czech.

System 1: The piano part begins with a series of eighth notes, marked with a 'p' (piano) dynamic. The vocal part enters with the lyrics 'Slu-níč-ko vy - chá - zí a plu-je dál, dou - fám, že jen krás - ný sen se ti zdál.' The piano part has a fermata over the first measure.

System 2: The piano part continues with a series of eighth notes, marked with a 'mf' (mezzo-forte) dynamic. The vocal part enters with the lyrics 'Přál bych si den ce - lý ste - bou si hrát, bu - deš - li tak hod - ný při - zeň mi dát.' The piano part has a fermata over the first measure.

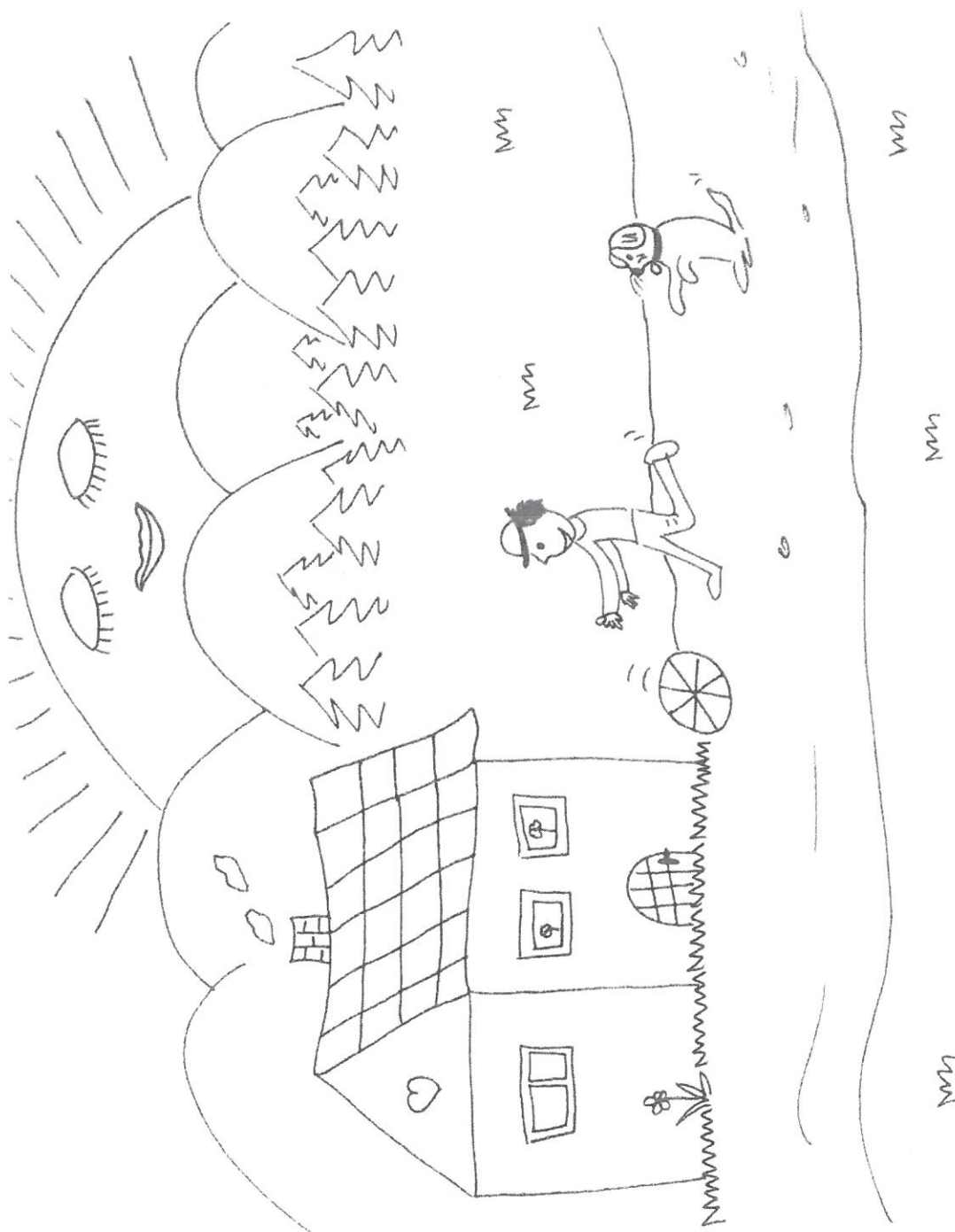
System 3: The piano part continues with a series of eighth notes, marked with a 'p' (piano) dynamic. The vocal part enters with the lyrics 'Slu - níč - ko vy - chá - zí a plu-je dál, dou - fám, že jen krás - ný sen se ti zdál.' The piano part has a fermata over the first measure.

System 4: The piano part continues with a series of eighth notes, marked with a 'mf' (mezzo-forte) dynamic. The vocal part enters with the lyrics 'Přál bych si den ce - lý s te - bou si hrát, bu - deš - li tak hod - ný při - zeň mi dát.' The piano part has a fermata over the first measure. The system ends with a 'rit.' (ritardando) marking.

Příl. 12: Barevný obrázek k písňové etudě č. 13 – Přání (Album etud I)

Příl. 13: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 13 – Přání (Album etud I)

Etuda č. 14 - Mraveneček

I. Nikolajev

Příl. 14:

Allegretto

p Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, ko-lem le-sa le-ze, hle-dá mra-ve-niš-tě, tam na kon-ci me-ze.

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, na-jed-nou se lek-ne, na ko-le-na klek-ne, a-ni ne-du tá.

f Při-le-tě-la vrá-na, ve-če-ři by rá-da, mra-ve-neč-ka li-ně vyh-lí-ži.

Při-le-tě-la vrá-na, ve-če-ři by vel-mí rá-da, mra-ve-neč-ka a-le ne-vi-dí.

p Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, ko-lem le-sa le-ze, hle-dá mra-ve-niš-tě, tam na kon-ci me-ze.

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, jeh-li-či si ne-se, hr-zy bu-de-spá-ti v le-se!

- Nepozorné děti rozdupaly při hře na mezi u lesa mraveniště. Vůbec přitom nepomyslely na malého mravenečka, kterému nezbylo než jít hledat nový domov. V lese však na mravenečka číhá i jiné nebezpečí...
- Poslechni si první část písničky. Leze mraveneček na začátku písničky do kopečka nahoru nebo z kopečka dolů?
- Která část písničky je více dramatická a proč?

Příl. 15: Noty většího formátu k etudě č. 14 – Mraveneček (Album etud I)

Etuda č. 14 - Mraveneček

L. Nikolajev

Allegretto

p Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, ko-lem le-sa le-ze, hle-dá mra-ve-niš-tě, tam na kon-ci me-ze.

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, na-jed-nou se lek-ne, na ko-le-na klek-ne, a-ni ne-du tá.

f Při-le-tě-la vrá-na, ve-če-ři by rá-da, mra-ve-neč-ka lí-ně vyh-lí-ží.

Při-le-tě-la vrá-na, ve-če-ři by vel-mí rá-da, mra-ve-neč-ka a-le ne-vi-dí.

p Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, ko-lem le-sa le-ze, hle-dá mra-ve-niš-tě, tam na kon-ci me-ze.

Le-ze le-ze mra-ve-ne-ček, jeh-li-čí si ne-se, br-zy bu-de spá-ti v le-se!

Příl. 16: Barevný obrázek k písňové etudě č. 14 – Mraveneček (Album etud I)

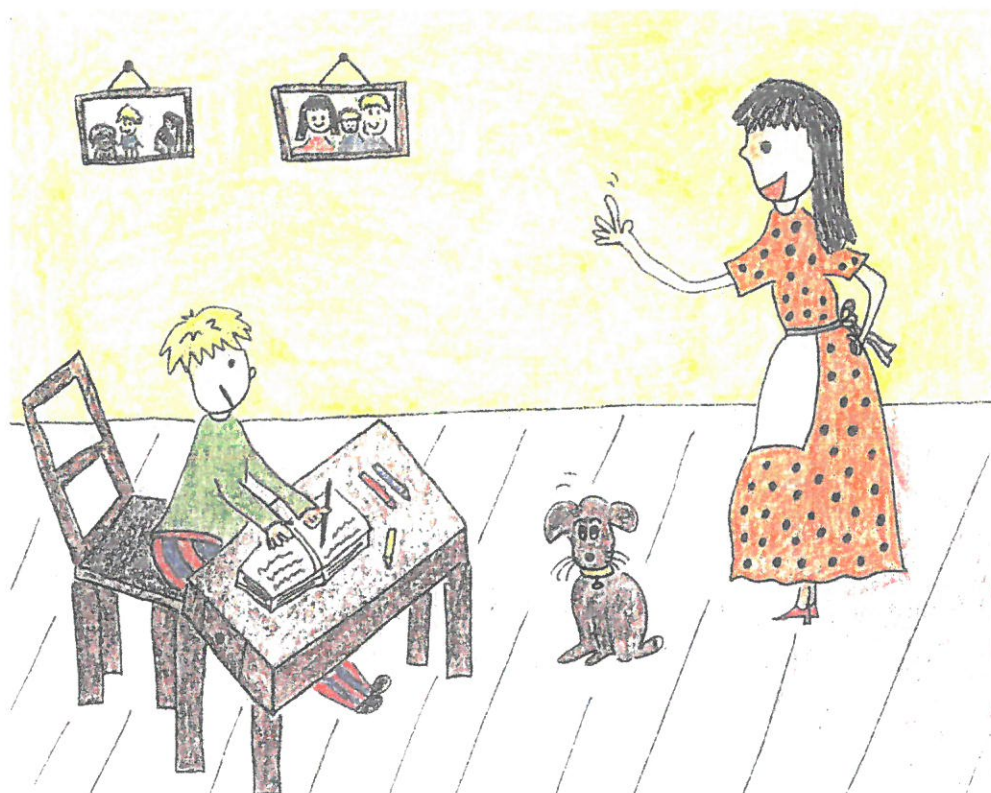
Příl. 17: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 14 – Mraveneček (Album etud I)

Moderato

mf Máš na sta-ros-ti ješ-tě an-glič-ti-nu. Máš na sta-ros-ti ješ-tě cvi-čit sklad-bu.

5 Máš na sta-ros-ti ješ-tě vy-ven-čit psa. 4 A-le ne-boj, nej-si na to sám.

- Malí i velcí mají někdy starosti. Jaké starosti máš ty? Maminka z naší písničky si dělá starosti s neposlušným Jirkou. Má ho velmi ráda a proto jí záleží na tom, aby si Jirka dobře plnil své povinnosti. Protože mu ale ráda pomáhá se vším, co má Jirka na starosti, Jirku jeho úkoly baví.
- Když se dospělí zlobí a napomínají děti, mluví potichu nebo nahlas? Mluví pořád stejně nebo zvyšují hlas? Klesá melodie řeči nebo stoupá? Jirkova maminka v řeči zdůrazňuje slovesa jednotlivých Jirkových úkolů. Společně s učitelem zkus napodobit maminku z naší písničky!
- Zakresli do písničky hudební fráze pomocí obloučků a značky pro crescendo a decrescendo podle maminčiny řeči.
- Dokážeš v písničce najít stupnici? Je v písničce schovaný i akord?

Příl. 19: Noty většího formátu k písňové etudě č. 16 – Starosti (Album etud I)

Etuda č. 16 - Starosti

L. Köhler

Moderato

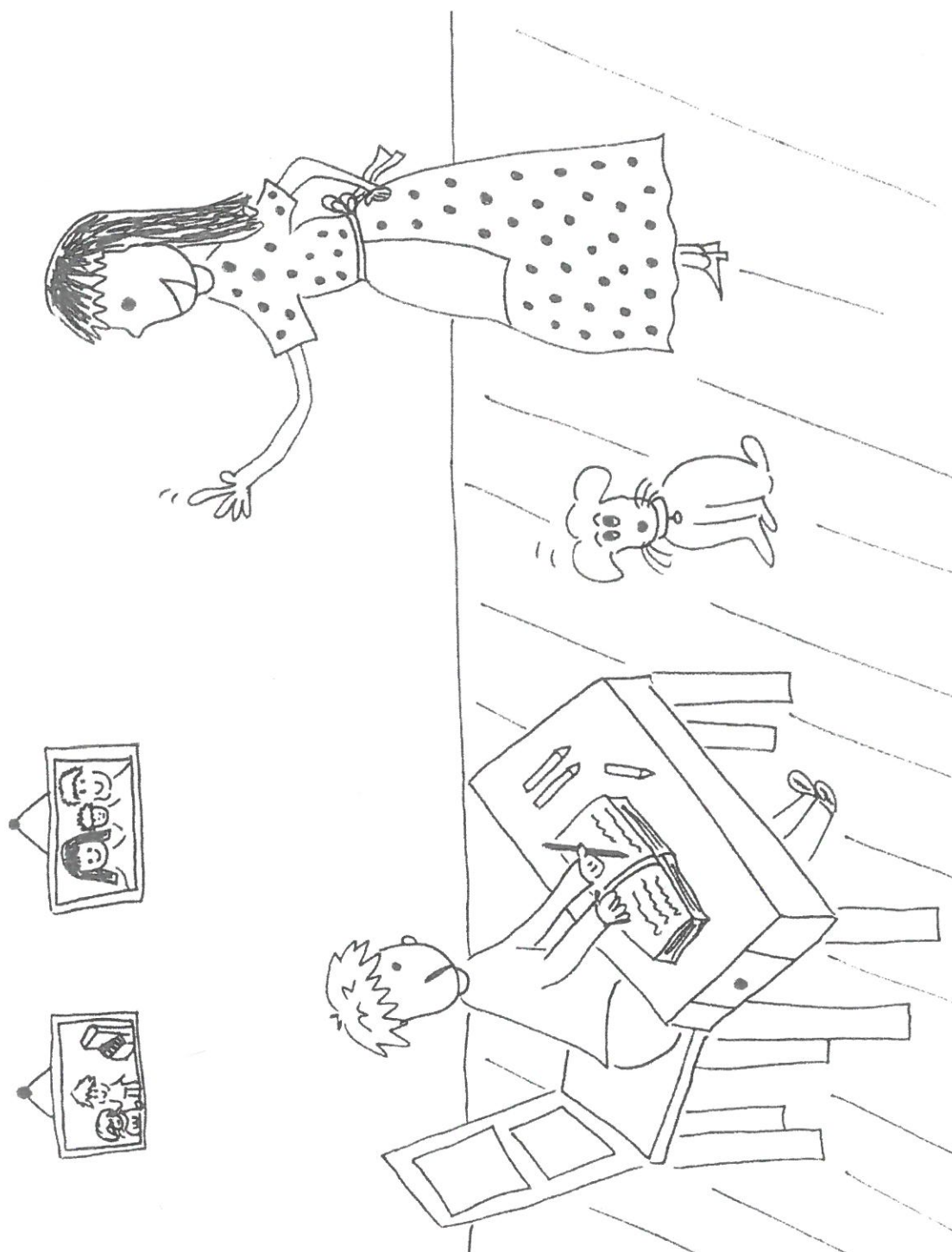
mf Máš na sta-ros-ti ješ-tě an-glič-ti-nu. Máš na sta-ros-ti ješ-tě cvi-čit sklad-bu.

5 Máš na sta-ros-ti ješ-tě vy-ven-čit psa. A-le ne-boj,nej-si na to sám.

Příl. 20: Barevný obrázek k písňové etudě č. 16 – Starosti (Album etud I)

Příl. 21: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 16 – Starosti (Album etud I)

Allegretto

p Zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la pše-ni-ci, zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la lán. Pak

mf zo-ba-la ku-řa-ta, tu ječ-men, tu ži-to, zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la dál. Zás

17
1 zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la pše-ni-ci, zo-ba-la ku-řa-ta, zo-ba-la lán.

- Poslechni si skladbu a prohlédni si obrázek. Co představuje staccato v písničce?
- Chceš si zkusit zobat jako kuřátka z obrázku? Poslechni si skladbu Tanec kuřátek ve skořápkách od ruského skladatele Musorgského (např. v Klasika před školou, díl 1A)
- Vzdálenost kolika tónů se nachází mezi jednotlivými tóny dvojhmatu? Jak se jmenuje tento interval? Zůstává tento interval v celé písničce stejný nebo najdeš v některém dvojhmatu i jiný interval?

Etuda č. 18 - Kuřátka

podle C. Czerného

Allegretto

The musical score is written for piano and voice. It consists of three systems of music. The piano part is in 3/4 time and features a steady eighth-note accompaniment. The vocal part is in the same time and features a melody with lyrics in Czech. The score is marked with dynamics *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte). The tempo is marked **Allegretto**. The score is attributed to C. Czerný.

System 1 (Measures 1-8):

p Zo - ba - la ku - řa - ta, zo - ba - la pše - ni - ci, zo - ba - la ku - řa - ta, zo - ba - la lán. Pak

System 2 (Measures 9-16):

mf zo - ba - la ku - řa - ta, tu ječ - men, tu ži - to, zo - ba - la ku - řa - ta, zo - ba - la dál. Zás

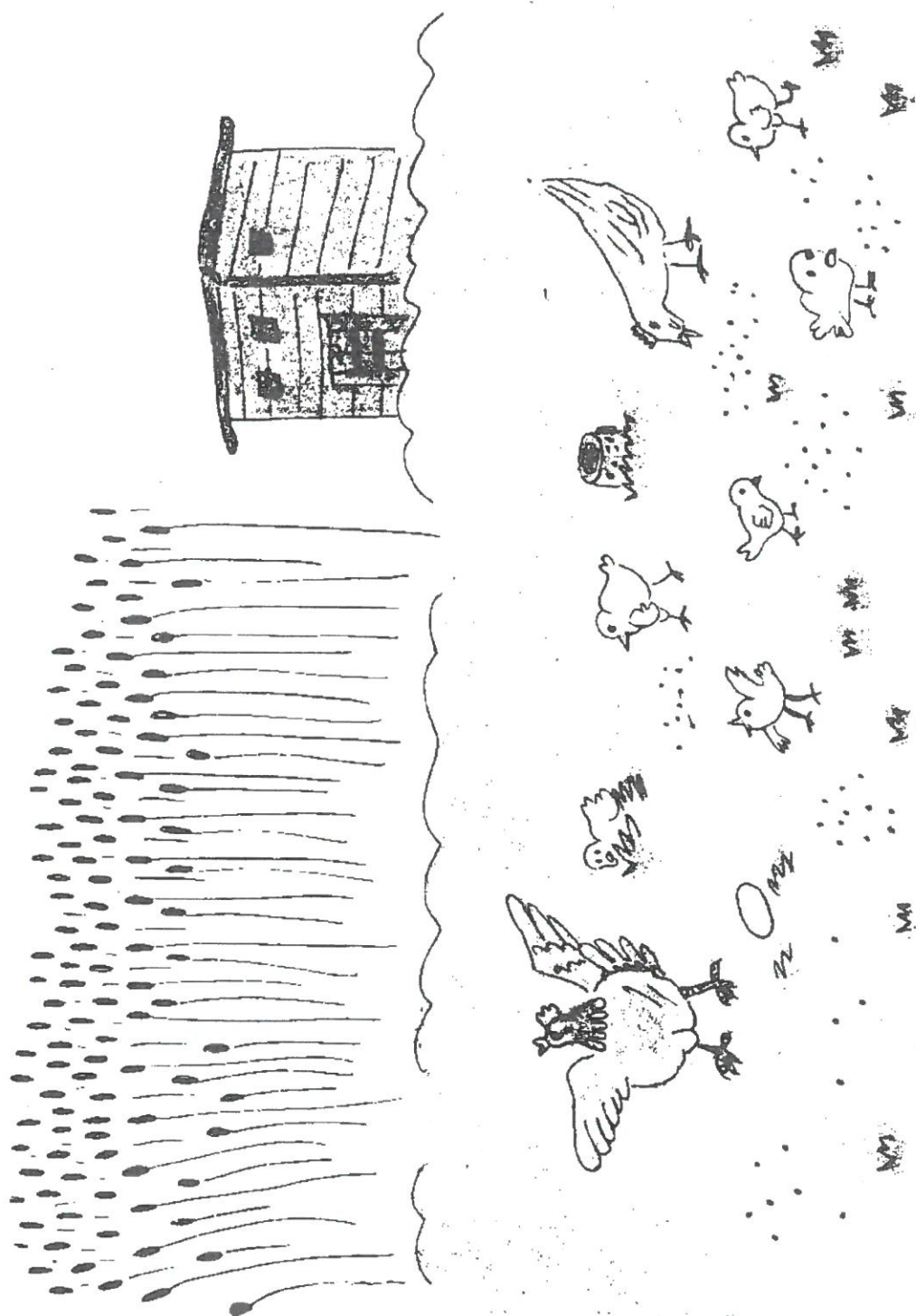
System 3 (Measures 17-24):

zo - ba - la ku - řa - ta, zo - ba - la pše - ni - ci, zo - ba - la ku - řa - ta, zo - ba - la lán.

Příl. 24: Barevný obrázek k písňové etudě č. 18 – Kuřátka (Album etud I)

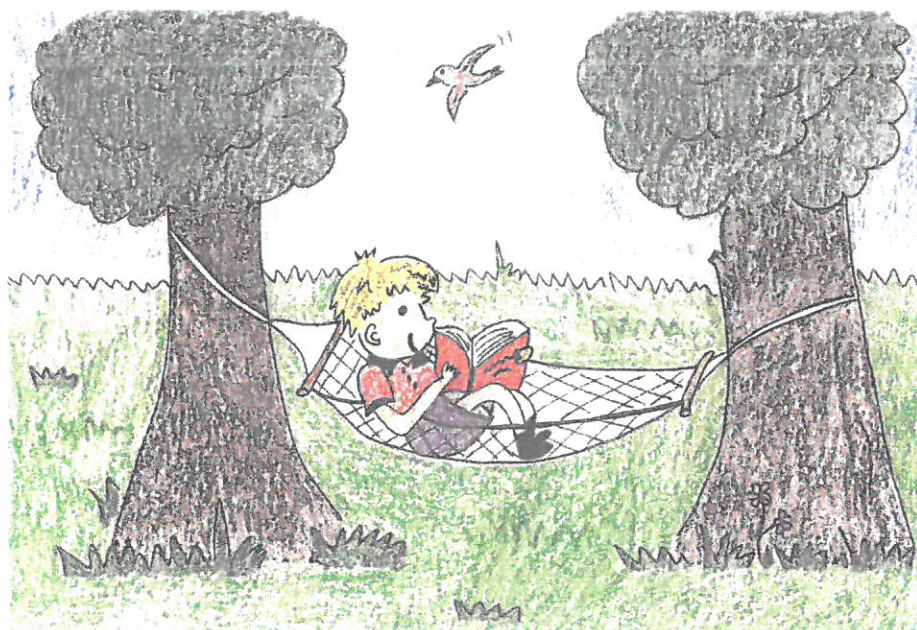
Příl. 25: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 18 – Kuřátka (Album etud I)

Moderato

p *mf* *f* *decresc.*

Hou - pá - m rá - da ka - ma - rá - da,
 hou - pa - cí síť, kři - vá zá - da.
 Po - zor dá - vej, síť se hou - pá,
 spad - nout na zem je věc hlou - pá.

- Měl jsi už někdy příležitost houpat se v houpací síti? Představ si to a za hudebního doprovodu učitele si zatanči tak, jako když se houpe síť. Písničku si k tomu zazpívej!
- Který tanec se tančí na tři doby?
- Ještě jednou poslouchej - která ruka hraje melodii a která jen doprovází?
 Ve kterém místě se síť nebezpečně naklonila a Pěť'a se bál, že ze sítě vypadne?

Příl. 27: Noty většího formátu k písňové etudě č. 20 – Houpačka (Album etud I)

Etuda č. 20 - Houpačka

G. Gurlitt

Moderato

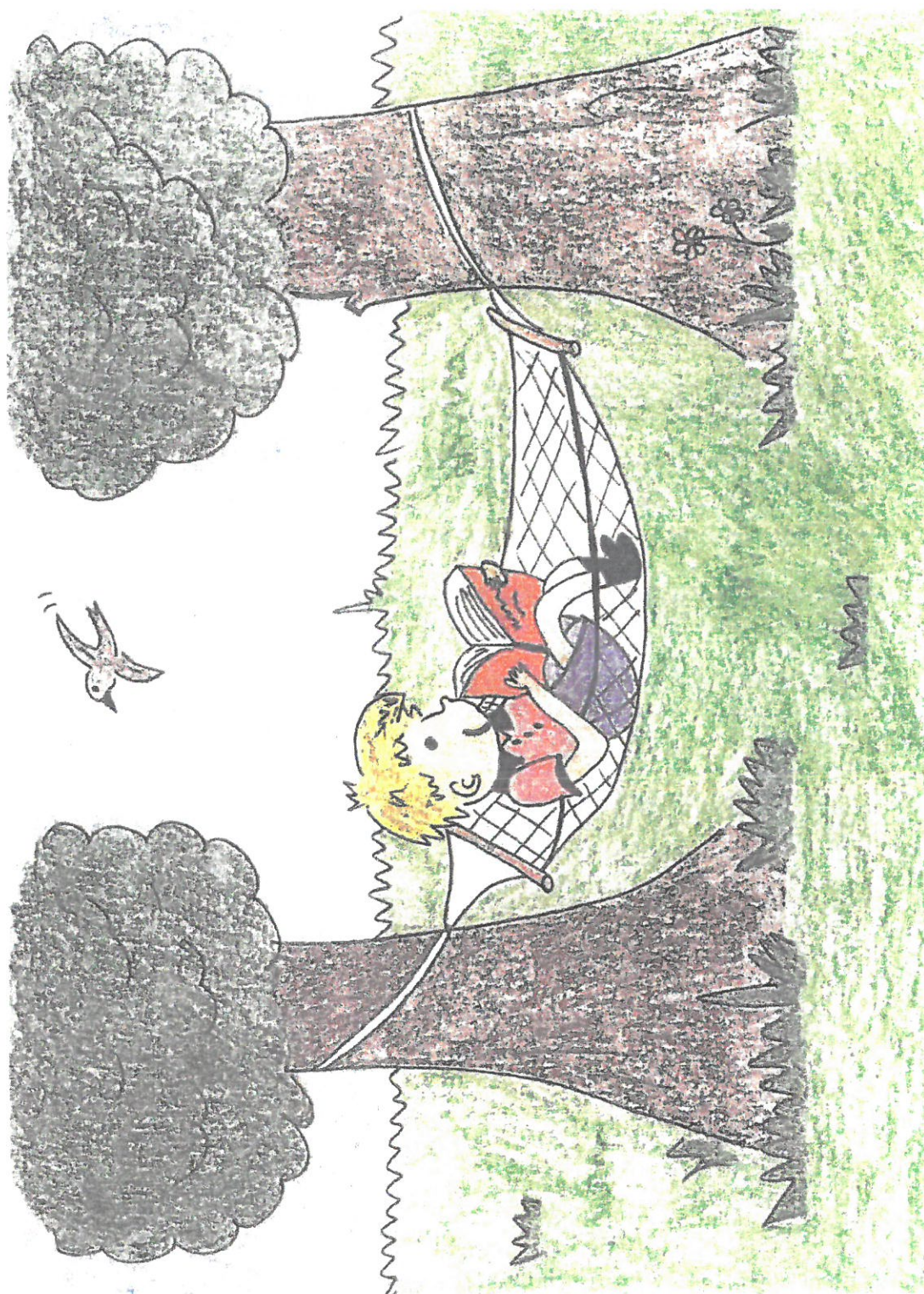
1 *p* *mf* ² Hou - pá - m rá - da *mf* ka - ma - rá - *p* da,

9 *mf* hou - pa - cí síť, kři - vá zá - da.

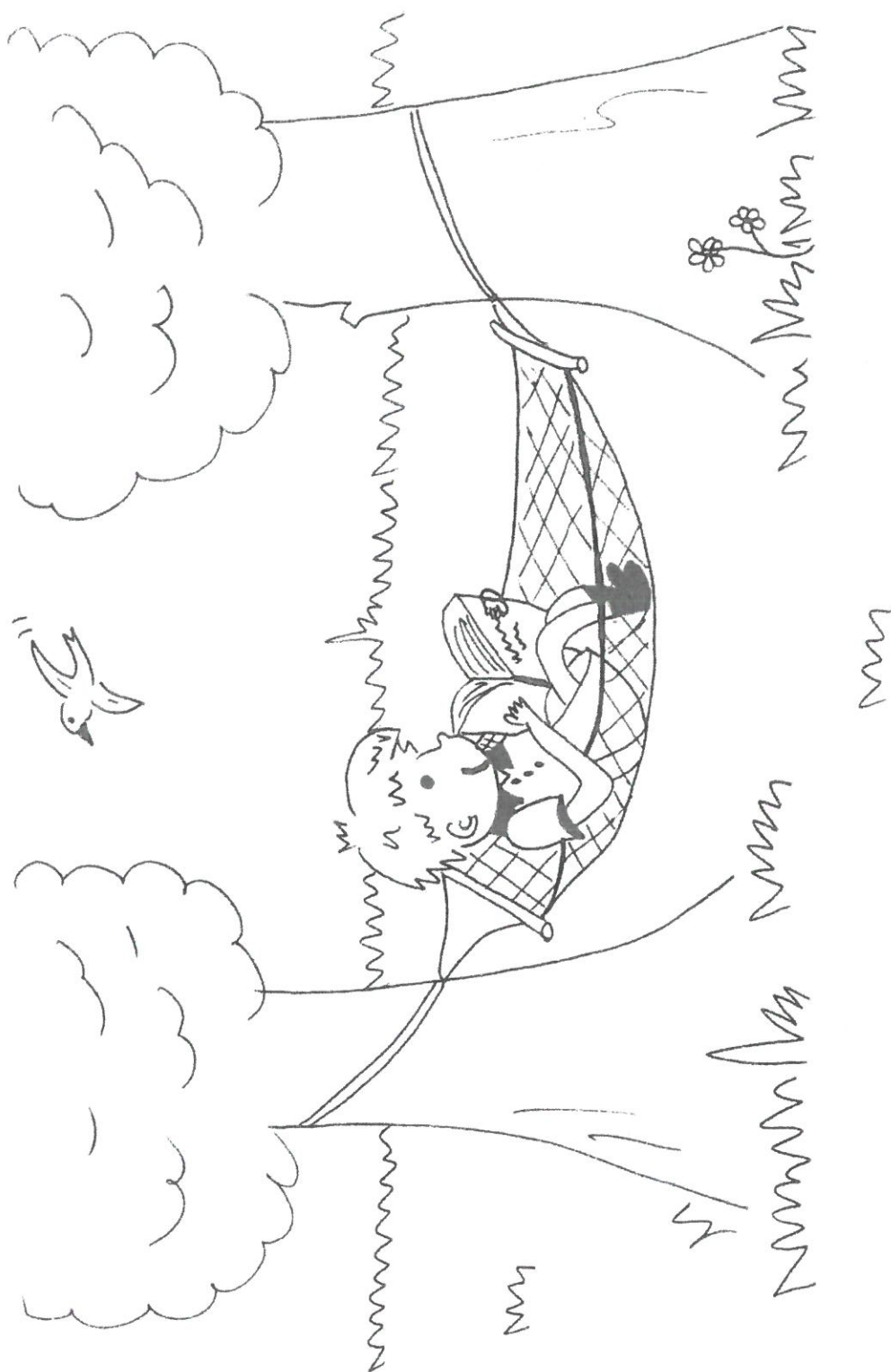
17 *f* Po - zor dá - vej, *p* síť se hou - pá,

25 *decresc.* ³ spad - nout na zem ¹ je věc ¹ hlou - pá.

Příl. 28: Barevný obrázek k písňové etudě č. 20 – Houpačka (Album etud I)

Příl. 29: Černobílý obrázek k písňové etudě č. 20 – Houpačka (Album etud I)

Strašidelný hrad

A. Gedike

3 1 3

Ne-chod'-te do hra-du, ne-chod'-te do-hra-du, bez-hla-ví ry-tí-ři stra-ší ve ví-ký-ři.

5

pa-ní vbí-lém há-vu pi-je bí-lou ká-vu. Ne-chod'-te do hra-du roz-luš-tit zá-ha-du.

9

Ne-chod'-te do hra-du, ne-chod'-te do hra-du spát. bi a mů-že se

Scho-dy stou-pa-jí kne

13

stát, ob-lak nas-ta-ne pád. Lep-ší je do-ma spát ne-bo ti-še si

že než vy-stou-páš do

17

spřá-te-li ša-chy hrát, hra-dem se ne-za-bý-vat. Šach - mat.

Letní pohoda

F. L. Couppey

Andantino

Measures 1-6 of the piece. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is common time (C). The tempo is Andantino. The first staff is the treble clef, and the second is the bass clef. The melody in the treble clef features a triplet of eighth notes in measure 1, followed by eighth and quarter notes. The bass clef accompaniment consists of a steady eighth-note pattern. The lyrics are: *dolce* Lé - pe v lé - tě, lé - pe když je tep-lo. Lé - pe v lé - tě,

Measures 7-12. The melody continues with eighth and quarter notes. The bass clef accompaniment has some rests. The lyrics are: mů - že - me si hrát. Cá - kat, ská - kat, rá-chat no-hy - v tep-lé vo-dě.

Measures 13-18. The melody includes a triplet of eighth notes in measure 13. The bass clef accompaniment has some rests. The lyrics are: Cá - kat, ská - kat, pojd' to zku-sit ta - ké. Lé - pe v lé - tě,

Measures 19-24. The melody continues with eighth and quarter notes. The bass clef accompaniment has some rests. The lyrics are: lé - pe když je tep-lo. Lé - pe v lé - tě, mů - že - me - si hrát.

Papírový drak

E. Gněsina

Allegro

mf Stou-pá nad ře-ka-mi, nad-ska-la-mi, nad po-le, nad le-sy, nad sta-rý hrad. Dří-ve

5 než se sne-se ně-kde vle-se, ze-mi ob-le-tí na tří-krát, Má - vá - na vše-chy dě-ti,

11 má - vá na dos-pě - lé. p Má - vá už od půl tře - tí, má - vá

16 pře-ve-se - le, Stou-pá nad ře-ka-mi, nad ska-la-mi, nad po-le, nad le-sy,

20 nad sta-rý-hrad. Dří-ve než se sne-se ně-kde vle-se, ze-mi ob-le-tí na - tří-krát.

Dobré ráno od maminky

J. B. Duvernoy

Allegretto

p Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti, tak to bu-de pri-ma den. Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti,

bu-de ži-vot ja-ko sen. *f* Rych-le vstá-vat, hod-ně sní-dat, ná-do-bí si po-u-mý-vat,

ve ško-le jen pěk-né znám-ky, ska-ma-rá-dy žád-ně hád-ky. *p* Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti,

tak to bu-de pri-ma den. Bu-deš-li dnes pos-lou-cha-ti, bu-de ži-vot ja-ko sen.

mf Po ško-le se vrat' zas *p* k nám, pro-to-že tě mi-lý sy-nu vel-mi rá-da mám! *f*

Letuška

C. Czerny

Lento

cantabile

Lá - ka - jí mě ces - to - vat stá - le,

já vsrd - ci mám do - mov dá - le. le.

1. 2.

Přijel cirkus

C. Czerny

Allegretto

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. The piano part is in 2/4 time and features a steady eighth-note accompaniment. The vocal part is in the treble clef and includes various musical ornaments such as slurs, ties, and fingerings. The lyrics are in Czech and describe the arrival of a circus.

p Už... při-jel cir-kus do mės-teč-ka, bu-de stát u ná-mės-tič-ka, při-jel cir-kus

do mės-teč-ka, pojd'-te všich-ni knám. Už... sta-ví ša-pi-tó, už zma-rin-got-ky

f *p*

13 má-va-jí, už ot-ví-ra-jí sál, to-ho tyg-ra bych se bál! Už... při-jel cir-kus do mės-teč-ka,

20 bu-de stát u ná-mės-tič-ka, při-jel cir-kus do mės-teč-ka, pojd'-te všich-ni knám.

